

Naš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

9. leto / številka 26

V Celovcu, dne 27. junija 1957

Cena 1.50 šilinga

Zbor in sklepi koroških Slovencev

V nedeljo, dne 23. junija, so se zbrali zastopniki koroških Slovencev iz vseh delov dežele na skupnem posvetu obeh osrednjih slovenskih organizacij, Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij.

Ker je pot pravic za vse koroške Slovence začrtana v členu 7 enotno za vse koroške in štajerske Slovence ter Hrvatov na Gradiščanskem, je bila zato oktobra meseca leta 1955 tudi izdelana skupna spomenica glede razlage in uresničitve člena 7 državne pogodbe. Poseben poudarek tej skupni poti v smislu člena 7 je dal tudi nedavni obisk gradiščanskih Hrvatov na Koroškem in temu je veljalo veliko slovensko zborovanje dne 23. junija t. l. v celovški Delavski zbornici.

Brez vsake propagande po listih se je zbralo nad 300 slovenskih zastopnikov, da na skupnem zboru manifestirajo za svoje pravice, ki so zajamčene v členu 7 državne pogodbe.

Ob pričetku in na koncu velikega zbora so zapeli radiški pevci nekaj narodnih pesmi, a tamburaši iz Zahomca so zaigrali vrsto lepih melodij.

Temelji državne pogodbe

Z določbami državne pogodbe se je v svojem govoru bavil predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franc Zwitter in orisal temeljna načela, ki jih vsebujejo paragrafi 3, 4 in 5 člena 7.

Govornik je navezal svoja izvajanja na dejstvo, da je bila prav v zadnjem času izvršena vrsta določb državne pogodbe in nadaljeval:

„Te dni smo čitali, da so se sporazumeli z Nemčijo radi tako imenovane nemške imovine, beremo, kako se odpravljajo diskriminacije proti nekdanjim nacistom in pozabljajo pri tem celo na veliko gorje, ki so ga prav ti v ogromnem številu s svojim sodelovanjem s krutim režimom povzročili državi in ljudstvu; v listih smo zasledili, da je prišlo tudi do pogajanj v vprašanju konkordata in zakonitih pravic, na katere se sklicuje katoliška Cerkev.“

Nadalje tečejo pogajanja o zadevah protestantske verske skupnosti, o izravnavi bremen ter „popravi škode in številnih krivic, ki sta jih povzročili vojna in povojna doba in predvsem nacistični režim.“ Dr. Zwitter je izjavil, da je „vse to v redu, toda kakor priznavamo pravico vsem različnim interesentom, da se trudijo za odpravo krivic in upoštevanje njihovih upravičenih teženj“, je naglasil, je tudi „sveta pravica“ manjšine, da opozarja vlado na rešitev vprašanj v zvezi z uresničitvijo člena 7.

Dr. Zwitter je poudaril lojalnost do države in izjavil, da bi naj manjšina bila most, ki združuje dva soseda in pospešuje mir v tem delu Evrope.

V zvezi z izvršitvijo državne pogodbe pa je govornik dejal, da je pogodbo treba interpretirati predvsem iz okolnosti, v katerih je nastala, ter iz sporazumnega namena, ki so ga pri sklepanju imeli vsi partnerji. Govornik je nadalje izjavil, da mora sleherna izvršitev določb člena 7 temeljiti na priznanju južne Koroške kot dvojezičnega ozemlja, kjer je prisotnost prebivalstva s slovenskim materinskim jezikom pravilo in ne izjema, ki bi jo bilo treba šele posebej ugotavljati s posebnimi glasovanji.

Zahteval je objektivno obravnavanje tega vprašanja in ostro zavrnil sleherni referendum, „osebna priznanja“ in izjave, ki bi se v danih razmerah izmaličile le v pritisk močnejšega nad šibkejšim in končale v postopnem odvzemanju sedanjih pravic. To bi bilo v očitnem nasprotju z državno pogodbo, ki hoče manjšini obstoječe pra-

vice zajamčiti, jih utrditi in izpopolniti. Obširno se je bavil z še neizpolnjenimi določbami o uvedbi slovenščine kot uradnega jezika pri sodnih in upravnih oblasteh ter obsodil rovarjenje „Südmarke“ in drugih organizacij, ki netižno narodnostno sovraštvo.

Osnovno in srednje šolstvo

Predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Joško Tischler je kot šolnik zavzel stališče k vsem šolskim vprašanjem začenši pri dvojezični osnovni šoli in ravnokar ustanovljeni lastni gimnaziji.

Dr. J. Tischler je poudaril, da je šola priprava za življenje in vprav zgodovina zadnje dobe na Koroškem se je v znatni meri odigravala pod vplivom šolskega vprašanja. „Pri koroških Slovencih je šolsko vprašanje že celo stoletje v ospredju vsega življenjskega boja naše narodne skupnosti. Ni danes prilika za to, da bi na dolgo razpravljali o vseh težavah na tej poti.“ Šele leto 1945 je prineslo bistveno izpremembo. Namesto dotedanje nemške in utrakvistične šole, ki sta obe ponemčevali slovenski živelj, je nastal nov tip vzgojnega zavoda, dvojezična šola. Nadaljeval je:

„Bistvena razlika s predvojnimi razmerami je v tem, da stara utrakvistična šola ni poznala obojestranskih obveznosti. Tam so se morali slovenski otroci učiti nemščine

in to v najkrajšem času, nemški mladini pa se ni bilo treba učiti drugega, slovenskega deželne jezika. Nova zamisel in zakonitev dvojezične šole pa nalaga vsaj teoretično obema mladinama iste dolžnosti. Slovenci in Nemci se morajo učiti obeh jezikov in to obvezno. Šele taka obveznost more biti in je izraz enakopravnosti obeh jezikov.“

Dr. Tischler je nato naglasil, da so avstrijske uradne delegacije pri pogajanjih za državno pogodbo vprav dvojezično šolstvo na Koroškem označevale kot vzorno ureditev. Zato predstavljajo določbe o šolstvu v državni pogodbi ustavno in mednarodnopravno zakonitev že od leta 1945 naprej veljavne uredbe o dvojezičnem šolstvu, ki jo je prav zaradi njene najvišje državne in mednarodne sankcije treba vestno in popolnoma izpolnjevati.

V zvezi z novoustanovljeno slovensko gimnazijo je prof. dr. Tischler poudaril, da so bila s tem kronana dolgoletna prizadevanja predstavnikov koroških Slovencev. Odmev, ki ga je ta ukrep zbudil pri ljudstvu, pa dokazuje, da smo koroški Slovenci zrel narod, je dejal govornik.

„Odziv na to novo lastno šolo v obliki gimnazije je tako razveseljujoč, da so vsi črnogledi naravnost presenečeni, kajti tudi črnogledov v slovenskih vrstah ni manjkalo. Kakor sta kmet in delavec znova pošiljala v šole svoje najbolj nadarjene otroke, tako sta tudi v zadnjih tednih dokazala, da sta spoznala položaj. Novo je danes le to, da dajeta kmet in delavec svoje otroke v šolo,

RESOLUCIJA

Predstavniki koroških Slovencev iz vseh krajev naše zemlje, zbrani v nedeljo, dne 23. junija 1957, na skupnem zborovanju osrednjih organizacij koroških Slovencev, soglasno sprejemamo naslednjo resolucijo:

1. Odločno zahtevamo, da se končno uresničijo vsa določila, ki jih vsebuje člen 7 državne pogodbe v korist slovenske in hrvatske manjšine in da se pri tem upoštevajo predlogi, ki so jih manjšine stavile v svojih spomenicah.
2. Poudarjamo, da je člen 7 državne pogodbe uspeh naše borbe za naš narodni obstoj tudi v času najhujšega nasilja in končno rezultat kompromisa med različnimi stališči posameznih zavezniških sil in prizadetih držav.
Zato je ozemlje njegove veljavnosti popolnoma jasno in je § 2 člena 7 samo mednarodna sankcija kot najbolj »vzorne in prikladne« prikazane dvojezične šolske ureditve.
3. Zato odklanjamo vsak kakršni koli nadaljni kompromis tako glede vsebine člena kakor glede ozemlja njegove veljavnosti, pa naj je to v obliki nekega referenduma ali v obliki tako imenovane pravice staršev glede šolske ureditve, ker vsi ti načrti v danih razmerah pomenijo samo zlorabljanje formalne demokracije za izmikanje uresničitvi mednarodno prevzetih dolžnosti v zaščito manjšine, v kolikor niso naperjeni sploh v to, da bi manjšino spravili še ob te pravice, ki jih je že pred državno pogodbo uživala.
Smatramo, da se mednarodna pogodba v zaščito manjšine nikakor ne sme spremeniti v sredstvo za okrnjevanje pravic in ozemlja manjšine.
4. Prav zaradi tega terjamo, da vlada končno prepove vse hujskanje proti manjšinskemu ljudstvu in predvsem vse iz zgodovine poznane nacionalistične organizacije, katerih dejavnost dokazano danes še bolj meri na to, da odvzamejo slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine.
5. Ob vsem priznanju dejstva ustanovitve posebne gimnazije za avstrijske državljane slovenske narodnosti poudarjamo, da je člen 7 državne pogodbe celota in mora biti tudi kot celota izveden.
6. Kakor pred letom dni, ponovno apeliramo na zvezno in deželno vlado, da v svojih proračunih skrbita za potrebna finančna sredstva za uresničitev vseh določil člena 7 državne pogodbe.
7. Koroški Slovenci apeliramo na zvezno vlado in vso demokratično javnost, da ne presliši tega apela koroške slovenske manjšine, ki ne zahteva nič drugega kot priznanje pravic, ki ji gredo po državni pogodbi, posebno pa še osnovne prirodne pravice in težnje vsake etnične skupine in vsakega ljudstva, ki hoče živeti ter se kulturno in gospodarsko razvijati.

Dr. J. Tischler - imenovan za ravnatelja Slovenske realne gimnazije

Z dekretom zveznega prosvetnega ministrstva na Dunaju z dne 6. junija t. l. št. 61973-20B/57 je bilo v smislu zakonitih predpisov vodstvo Slovenske realne gimnazije v Celovcu poverjeno višjemu študijskemu svetniku dr. Jošku Tischlerju, ki je že prevzel svoje nove uradne posle.

Objava

Od 1. julija so uradne ure na ravnateljstvu Slovenske realne gimnazije v Celovcu vsak dan od 10. do 12. ure v II. nadstropju nove realke, soba št. 65, Celovec, Lerchenfeldgasse 22 (v bližini sanatorija Maria-Hilf pod »Kreuzbergom«).

Tam lahko prijavite ustno učence in učence za sprejemne izpite, ki bodo za 1. razred v ponedeljek dne 8. julija ob 8. uri zjutraj, za 2. in 3. razred pa v torek dne 9. julija ob 8. uri zjutraj. Svetujemo staršem, da otroke čimprej prijavijo in se tudi pozanimajo glede podrobnih navodil za sprejemne izpite.

ki ne bo trgala slovenske duše, ampak bo to dušo gojila in jo utrjevala v zavesti, da smo tudi državi dolžni dati kar je njenega. Zavedne Slovenci in zveste državljane bo ta nova šola vzgajala. Prepričan sem, da bodo vsi učitelji, ki bodo na šoli poučevali, z vso dušo in ljubeznijo opravljali to delo.“

Dr. J. Tischler je nato omenil, da je bil minuli teden na Dunaju in imel razgovore s pristojnimi uradi na prosvetnem ministrstvu glede nove gimnazije. V tej zvezi je izjavil: „Ugotoviti moram, da sem pri tej priliki našel izredno veliko razumevanje za vse probleme, ki se s tem vprašanjem pojavljajo. Vem, da bo treba rešiti in reševati še vrsto tekočih problemov, ki se bodo sproti pojavljali, v načelu je pa zadeva rešena.“

Ob zaključku je dr. J. Tischler še poudaril: »Vse šolstvo, ki ni izključno nemško, mora biti povezano v eno celoto, ker zadeva v tej ali oni obliki manjšino. To Slovenci razumemo pod posebno nadzorno oblastjo za šolstvo«, ki jo predvideva državna pogodba. »Naj bo vsakomur jasno: Mi stojimo na osnovi državne pogodbe, ki je del avstrijske ustave in če zahtevamo, da se ta državna ustava izvaja v vseh svojih delih in to ne samo po besedi, ampak tudi po duhu, v katerem je bila pisana, izvršujemo svoje državljanske dolžnosti kot člani slovenske narodne skupnosti in kot državljani Avstrije.«

Ameriške čete ostanejo v Evropi

V zvezi z nameranim zmanjšanjem ameriških čet na Japonskem, je ameriški zunanji minister John Foster Dulles izjavil časnikarjem, da vlada Združenih držav nima namena zmanjšati moči svojih vojaških edinic v Evropi. Znižanje števila moštva ameriških čet na Japonskem je bilo omogočeno zaradi pojačane udarne moči posameznih čet, ki so jih opremili z najmodernejšim orožjem. Po drugi strani pa navzočnost preveč številnih čet v tujih deželah povzroča vedno nove spore s civilnim prebivalstvom in je zategadelj zmanjšanje števila moštva obem stranem dobrodošlo.

Tudi v primeru, da bi ameriška vlada izvedla znižanje moštva pri edinicah, ki se nahajajo v državah Atlantskega pakta, vključno v Zapadni Nemčiji, to ne bo šlo na škodo obrambne moči koalicije, ker bo tudi v tem primeru zmanjšano število vojakov nadomeščeno z boljšo oborožitvijo.

Politični teden

Po svetu . . .

Morda razorožitev na obroke

V Londonu se marljivo sestajajo delegati glavnih velesil sveta, ki kot posebni odbor Združenih narodov razpravljajo o razorožitvi. Bolj ko se razgovori vlečejo v daljavo, vedno skromnejša postajajo upanja za uspeh.

Od prvotnih predlogov za ukinitev in prepoved atomskih poskusov ter splošne omejitve oborožitve glede „navadnih“, to je dosedanjih vrst orožja ter ves svet obsegajoče mednarodne konvencije, ki bi zagotavljala dejansko izvršitev pogodbeno prevzetih obveznosti, so potem tako z zapadne kot vzhodne strani sledili predlogi za ustvaritev določenega nevtralnega pasu. Amerikanci bi hoteli ta pas najprej „preizkusiti“ v arktičnih področjih, kjer si sedaj le medved in lisice voščijo lahko noč in bi se kontrola nanašala morda na to, da se le-ti ne bi smeli obroževati (pa doslej še o tej nameri ni bilo ničesar slišati), Sovjetska zveza bi pa želela, da se bi naj ta „nevtralna cona“ obsegala večji del srednje in zapadne Evrope, to je predel, kjer se nahajajo ameriške baze, iz katerih lahko rakete in letala ponesejo atomska orožja, v srce Sovjetske zveze.

Ko so pa Amerikanci pokazali, posebno glavni delegat washingtonske vlade, Harold Stassen, nekaj znakov pripravljenosti tudi za sporazum te vrste, so pa dvignili glavo evropski zavezniki Amerike, ki bi v primeru sporazuma med obema glavnima „sovražnikoma“ morali plačati zapitek s politično brezpomembnostjo. Kajti v politiki tisti, ki nima za seboj vojaške sile, ne pomeni nič. In pri državah, ki bi padle v tak nevtralizirani pas, bi vojaščina v praksi postala pomožna edinica požarne brambe.

Tako so se razgovori zavlekli in datum, ko bo petorica diplomatov morala predložiti Združenim narodom zaključno poročilo, to je 31. avgust, se bliža. Da rešijo konferenco pred popolnim neuspehom, so se v zadnjih dneh pojavili predlogi o začasnih ustavitvi atomskih poskusov za dobo treh let, kot prvi obrok razorožitve. Med tem odmorom pa seveda prizadete države lahko naprej izdelujejo atomska orožja, katerih rabo so že preizkusile. Smo torej tam, kjer smo vedno bili. To kažejo tudi dogodki na Daljnem vzhodu in Sredozemlju.

Atomsko orožje v Južni Koreji

V okviru splošne reorganizacije svojih čet je ameriška vlada te dni sklenila, da se njene divizije, ki varujejo črto premirja v Južni Koreji, opremi z atomskim orožjem. Sklep je izzval velik vik in krik v komunističnem časopisju, v Washingtonu pa pravijo, da je ameriška vlada s tem ukrepom samo izravnala vojaško ravnotežje na Daljnem vzhodu, kajti komunistične čete (pretežno iz Kitajske) v severni Koreji so bile v zadnjih časih znatno ojačene.

Sovjetske vojne ladje v Sredozemlju

Pod nadzorstvom turških reakcijskih letal (ameriškega izvora) je te dni plula skozi Dardanelso ožino mogočna skupina sovjetskih vojnih ladij, ki so po izjavi moskovskega vojnega ministrstva namenjena v Severno morje, da se tam udeležijo skupnih manevrov sovjetske vojne mornarice.

Egiptovske (sovjetske) podmornice v Suezju

Skoraj istočasno, ko so po Sredozemskem morju plule sovjetske vojne ladje, pa je Egipt nekega večera nenadoma za 24 ur zaprl promet v Sueškem prekopu. Kaj je v tisti noči plulo skozi prekop, nihče ne ve, govori se pa, da so to bile tri ali štiri sovjetske podmornice, ki jih je Kremelj dobavil Egiptu. Njihova naloga bi naj bila, kot trdi izraelska vlada, da potem, ko jih bodo prevzela po sovjetskih strokovnjakih izvežbana egiptovska moštva, preprečijo plovbo v Tiranski ožini, katera veže Akabo, edino izraelsko pristanišče na jugu, z Rdečim morjem. Poučeni opazovalci menijo, da bo Nasser v bližnji bodočnosti poskusil z zunanje-političnimi podvigi ojačiti svoj v notranjosti države razmajani položaj. Tudi položaj v Siriji, ki je bila doslej glavna zaveznica Egipta, postaja moten. Izgleda, da ima ondotna vlada namen, se počasi znebiti prijateljstva, ki ji sicer donša v deželo obilico sovjetskega orožja in vojaških instruktorjev, a nič denarja. Zgled bližnje sosede Saudij-

ske Arabije, ki je prijateljica Amerike in se koplje v dolarjih, je nalezljiv.

Poplave, ki gonijo mline komunistov

Že več tedenska vladna kriza v Italiji še ni rešena. Vodilni politiki največje politične formacije v Italiji, demokristjanske stranke, so eden za drugim zaman poskušali postaviti vlado. Posle vodi naprej vlada, ki ji načeljuje Adon Zoli. Ta je sicer dobila večino v parlamentu, a zgolj s pomočjo glasov fašistov. Zoli, ki je prepričan antifašist in je pod Mussolinijem moral trpeti preganjanje, je zaradi tega ponudil svoj odstop. Ker pa po dolgotrajnih posvetovanjih ni nihče mogel sestaviti nove vlade, je državni predsednik Gronchi sklenil, da Zolijevega odstopa ne sprejme.

Ta provizorična vlada, ki mora voditi naprej zgolj redne tekoče zadeve, se je znašla pred zadevo, ki je zelo tekoča, a tudi izredna. Največja italijanska reka, Pad v Severni Italiji, je zaradi nalivov zadnjih tednov močno narasla in predrla zaščitne jezove. Otok Ariano v Padovi delti (ob izlivu v Jadransko morje) je pod vodo. Poplavljenih je 18.000 kv. km plodne zemlje in 35.000 prebivalcev je brez strehe. Dolej so deročče vode zahtevale 20 smrtnih žrtev. Požarna bramba, vojaščina, policija in žandarmerija so noč in dan na delu. Zolijevega provizorična vlada je odredila izredne ukrepe.

Sedanjo negotovo politično stanje pa izrabljajo komunisti v svoj prid, ki po ogroženih vaseh padske nižine širijo vesti, češ da so poplav krivi politiki v Rimu, ki se zgolj kregajo za ministrske stolčke in plače. Ta prepir jih je vsa leta tako zaposljeval, da so vlade zanemarile najnujnejše varnostne ukrepe ob Padu, pa kako bi neki kaj storile, vzkljkajo komunisti, ko je ves denar šel za strankarsko propagando. Poplava je italijanske komuniste rešila iz neprijetne zadrege, kajti prav prejšnjo nedeljo so utrpeli težak volilni poraz na otoku Sardiniji.

. . . in pri nas v Avstriji

Poljedelski zakon med dvema ognjema

Minuli teden je koalicijski voz ob sodelovanju obeh partnerjev teklen naprej brez večjih pretresljajev po ne preveč ravnem političnem kolovozu, kjer ne toliko ideje kot praktični interesi ustvarjajo neenakosti kolotekov. Glavni kamen spodtike zadnjega tedna je bil vsekakor poljedelski zakon, o katerem smo v zadnji številki še poročali. Ljudska stranka bi ga rada čimprej spravila pod streho, to je v dobrem mesecu, ki še ostaja parlamentu pred letnimi počitnicami. Socialistom se pa ne mudi nikamor in skušajo ta zakon, ki očividno skrbi OeVP, izkoristiti kot kupčijsko sredstvo za doseg njihovih zahtev drugod. Izgleda, da hočejo socialisti v poljedelski zakon vnesti toliko „načrtno-gospodarskih določb“, da bodo z njimi zbudili odpor pri privatistično usmerjenih gospodarskih krogih OeVP. Pri tem upajo na pomoč naravnega zaveznika v nasprotnem taboru, to je kmetijskih krogov samih, ki posebno v „Bauernbundu“ vedno bolj očitno zahtevajo državno zaščito primernih cen poljedelskih proizvodov ter širokopotezne državne ukrepe za pospeševanje poljedelstva. Pravijo namreč, da je vprav kmečki stan, ki je doslej z lastnimi žulji moral dajati državne podpore industriji in — v obliki nizkih cen svojih pridelkov — tudi delavstvu, upravičen sedaj, ko drugim že dobro gre, do enakih pospeševalnih ukrepov. Zadeva je še v teku in je vprašanje, ali bo OeVP res uspelo, da pred počitnicami spravi zakon pod streho.

Vendar ti problemi niso prehudo kratili spanja vodilnim politikom obeh strank. Medtem so se prepirali naprej o novem zakonu o rentah samostojnih oseb, ki ga forsirajo socialisti. OeVP pravzaprav nima ničesar proti temu zakonu, le stoka: Kdo bo zopet to plačal! Kot svarilni zgled navaja bolniške blagajne, ki so ponekod menda pasivne in mora finančni minister vedno globlje segati v žep (države), da krije deficite. Tudi glede spora med bolniškimi blagajnami in zobozdravniki še vlada „interregnum“, to je da si morajo pacienti popravila večji del sami plačevati, obenem pa jim odtegujejo tudi prispevek za bolniško blagajno. Pač pa so se veliki gospodje kmalu zedinili za velike interese, kot je na primer glede civilnega zračnega prometa, kjer je bila končno le ustanovljena skupna družba po proporcijah. Sedaj se kregajo le še za tip letal.

»Zver iz Steyra« je segla tudi v politiko

Te drobne prepire pa je na koncu tedna nenadoma prevpila vest iz Steyra, kjer so se zadnje čase pripetili ponovni umori žensk. Že pred časom je zbudil veliko vne-mirjenje primer zdravnika dr. Hoflehnerja. Ta je trdil, da je pri nenadni smrti bolniške sestre Bernardine Fluch nedolžen, a je bil kljub temu obsojen. Pred kratkim pa so istotam zaprl nekega 19-letnega mladeniča Helmuta Maulharda, ki ga je policija obdolžila umora neke druge ženske. Fant je po krajšem obotavljanju v policijskih zaporih umor priznal. Toda umorov še ni bilo konec. Končno so le izsledili pravega storilca, Alfreda Englederja, možička, ki je meril le 1,54 metra v višino, a je vprav zaradi iz svoje škratovske postave izvirajočega občutka manjvrednosti zasovražil vse ženske. Maščeval se je nad vsako, ki jo je dobil na samem v roke. Več dni je trajal lov na morilca, ki se je končno sam pustil ujeti na češkoslovaški meji. Imel je baje namen pobegniti v Rusijo, upajoč, da tako zabriše sled za seboj. V zaporu je mirno priznal svoja nečloveška dejanja. Na zverinski način je umoril 6 žensk. Najbolj značilno pa je, da je možak bil dvakrat poročen in bil oče večih otrok. Dejal je, da je tudi z obema ženama doživel razočaranje. Skratka primer bolezenskega zločinca, s katerim bi se morali pečati zgolj sodniki in zdravniki psihiatri. Toda vsa Avstrija ni zadnje dni govorila o drugem kot o „zveri iz Steyra“ in Engleder pa je s svojimi zločinskimi prsti, s katerimi je doslej davil zgolj ženske, posegel tudi v politiko. Skupina poslancev je v parlamentu stavila vprašanje notranjemu ministru, kako je mogoče, da je bil zdravnik dr. Hoflehner na podlagi „dokazov“, ki jih je bila predložila policija, obsojen za dejanje, ki ga ni zagrešil, in nadalje kako to, da je 19-letni Maulhard v policijskem zaporu na vsem lepem celo priznal dejanje, ki ga vobče ni storil. Za policijo je to vsekakor neprijeten primer. Tudi v tem primeru je bilo potrjeno staro pravilo rimskih klasikov, da je človek zmotljiv. V tem smislu je notranji minister branil svoje podrejene uradnike, obenem pa je odredil premestitev obeh prizadetih in menda preveč vnetih policijskih funkcionarjev iz Steyra drugam.

Letoviščarji že prihajajo, a politične stranke se pripravajo

Pri nas na Koroškem pa se letovišča, kopalnišča in okrevališča že polnijo s tujci, med tem ko se politične stranke še naprej vneto pripravajo, ali naj uvedejo posebno davščino na tujce ali pa ne. Vrstijo se članki po strankarskem časopisju, trenutno se nahajajo socialisti in „neodvisneži“ (FPOe) na skupni liniji zagovornikov te nove davščine, dočim OeVP, posebno pa od nje obvladana Trgovska zbornica davščino odklanja in predlaga različne nadomestne rešitve. Tudi ta debata utegne trajati, morda do prvih avgustovih nalivov, ko se bodo tujci začeli razhajati in utegne vsa zadeva, vsaj za letos, postati brezpredmetna.

Afera zaradi „človeške ribice“

Pod naslovom „Človeška ribica Slovenije“ poroča londonski dnevnik „The Times“ o neki svojevrstni „aferi“, ki se je baje pripetila v znameniti Postojnski jami. Tam namreč živi posebna vrsta ribic, takozvana „človeška ribica“ (proteus anguineus). Lani pa je baje obiskal Postojnsko jamo nek nemški raziskovalec jam in vzel s seboj nekaj primerkov te ribice, ki je doslej živila samo v podzemskih vodah te slovenske jame. Vsako leto jo obiskujejo tisoči tujcev. Poleg krasnih kapnikov občudujejo tudi edinstveno človeško ribico. Sedaj pa je prof. Habe iz Slovenije prijavil, da je po zanesljivih vesteh omenjeni Nemeč spustil nekaj teh ribic iz Postojne v podzemsko jamo v bližini jezera Olmensee v pogorju Harz z namenom, da jih tam zaredi.

Jugoslovanske oblasti so uvedle preiskavo o tej zadevi, da ugotovijo ali si je omenjeni Nemeč ribice samolastno prisvojil oz. mu jih je jamska uprava brez dovoljenja izročila v dar.

Postojnska jama je največja in najlepša v Evropi. V dolžino meri 12 milj ter skozi njo teče hladni, deroči potok, ki pa na gotovih točkah tvori mirne tolmune. V njih pa živi „človeška ribica“. Dolga je približno 10 cm, ima pa rožnato kožo, ki močno sliči človeški. Izgleda bolj podobna kuščarju kot ribi in lahko živi tudi na suhem. Znanstveniki so to ribico odkrili v Postojni leta 1769, dočim so jo krajevni prebivalci poznali že mnogo prej.

SLOVENCİ

doma in po svetu

Tržaški slikar v Parizu

Minuli mesec se je z velikim uspehom zaključila razstava slovenskega slikarja Lojzeta Spacala iz Trsta, ki se je pariškemu občinstvu predstavil v galeriji „Rive Gauche“, ki je ena izmed najuglednejših ustanov te vrste v Parizu, ki že dobrih 100 let velja za mednarodno prestolico slikarstva. Kritike so bile nadvse ugodne in so potrdile sloves tega slikarja, ki se je v sosednji Italiji že uveljavil kot eden izmed prvih mojstrov barve in grafike. Eden izmed kritikov je o Spacalovi umetnosti zapisal: „Njegova domača pokrajina je polna neke fantastične geometrije, kjer se morda srečujeta spomin in podzavest: ko se pokorava občutku slovenske ljudske tradicije, se hkrati pokorava svojim lastnim intimnim spominom.“

Osrednja italijanska državna galerija „Galleria dell' arte moderna“ je že kupila dve Spacalovi sliki. Te dni je mojster obhajal 50-letnico rojstva.

„Rdeči mak“ v Torontu

Na sestanku Slovenskega kulturnega krožka v Torontu (Kanada) so predvajali slušno igr Mirka Javornika „Rdeči mak“. Igro je pripravil g. Vilko Čekuta, nekdanji dramatski referent slovenskih radijske postaje v Trstu. Vsi igralci so svoje vloge zelo dobro rešili. Je bil to prvi poskus „bralnega gledališča“ med Slovenci v Torontu in je jako dobro uspel. — Na istem sestanku je bila izvoljena tudi za novo poslovno dobo dosedanja tajnica Slovenskega kulturnega krožka gđ. Milena Lenardova, ki je nato odpotovala v Evropo. Na poti po evropskih prestolcih se je zglasila tudi na Koroškem, kjer je prva povojna leta delovala kot učiteljica in bila zelo priljubljena. Obiskala je med drugim tudi svoje nekdanje učence in znance v Selah, ki so se je posebno razveselili.

Slovenska filharmonija je gostovala po Italiji

Orkester „Slovenske filharmonije“ je z izbranim programom klasične in moderne glasbe prepotoval glavna mesta Srednje in Južne Italije ter Sicilije. Koncerti pod vodstvom dirigentov Boga Leskovića, Sama Hubada in Rada Simonitija po večjih mestih so utrdili že naravnost evropski sloves tega ansambla. Na svoji poti so se ustavili v mestih Brescia, Ascoli, Piceno, Aquila, Palermo, na povratku pa tudi v Trstu. Izvajali so dela slovenskih in italijanskih skladateljev. Koncert v Trstu so označili ondotni slovenski in italijanski kritiki kot višek letošnje koncertne sezone, kar je toliko večjega pomena, ker prihajajo v Trst gostovat tudi najboljši italijanski orkestri, poleg tega je pa tudi v jadranskem mestu domače glasbeno snovanje jako živahno.

Ljubljanski godci so dobili ponovna vabila, da se pridejo v Italijo in že sestavljajo načrte za jesensko turnejo po deželi, ki upravičeno velja za domovino glasbe.

V. Ljubljanski festival

Dne 29. junija se bo v Ljubljani začel V. ljubljanski festival, ki se je v zadnjem petletju razvil v mednarodno predstavniško prireditve slovenskega kulturnega ustvarjanja in življenja. Poleg ljubljanske opere, Slovenske filharmonije, najboljših baletnih skupin in pevskih zborov Slovenije so na programu tudi gostovanja zagrebške opere in baletnih skupin zagrebškega in beogradskega gledališča. Poseben večer je posvečen pesnim koroških in primorskih Slovencev, ki jih bodo predvajali pevski zbori iz Trsta in Koroške. Nadalje je na programu slovenska opera „Hlapec Jernej“, ki jo je po Cankarjevi zgodbi zložil komponist Matija Bravničar, vrsta folklornih plesov ter več koncertov komorne glasbe. V Narodni galeriji bo razstava baročnega avstrijskega slikarja Kremser-Schmidta, v prostorih „Narodne in univerzitetne knjižnice“ bo pa prirejena razstava o slovenskem podzemskem svetu, ki je s slovitostjo Postojnske jame eden izmed najzanimivejših na svetu sploh. Večina gledaliških in glasbenih prireditev bo pa na slikovitem vrtu Križank ter dvorišču ljubljanskega rotovža (mestne hiše). Za te prireditve, katerih program obsega čas od 29. junija do 21. julija, je dovoljen tudi 25-odstotni popust na jugoslovanskih železnicah. Kot lani pričakujejo tudi letos mnogo inozemskih gostov.

Na poti okrog sveta

Č. g. Juže Slapšak, ki že dolga leta deluje kot dušni pastir med ameriški Slovenci in je med njimi zbral že mnogo darov za katoliške misijone, se je odločil, da uporabi svoj letni dopust za potovanje okrog sveta in pri tem obišče slovenske misijonarje, ki so raztreseni po vsem svetu. Iz Združenih držav je z letalom odpotoval najprej na ledeno Aljasko, odkoder je preletel Pacifiški ocean in pristal v vročem Tokiu na Japonskem. Tam ga je pričakoval p. Vladimir Kos, slov. pesnik, ki kot jezuitski redovnik misijonarji v „deželi vzhajajočega sonca“. Potni načrt č. g. Slapšaka obsega: Formozo, kjer deluje slovenski misijonski zdravnik dr. Janež, potem ko so ga izgnali iz Kitajske, nato Vietnam, Indijo, odkoder bo poletel naravnost v Rim. Če bo šlo, obišče tudi Ljubljano, nato pa namerava preko Portugalske nazaj v Združene države.

Katoliška prosveta na vasi

Prosvetno delovno leto začnemo navedno z mesecem oktobrom ter ga končamo koncem junija. Kakor je potrebna pred začetkom prosvetnega udejstvovanja izdelava podrobnega načrta za celo prosvetno sezono, tako je po dovršenem delu potrebna kritična presoja našega prosvetnega prizadevanja.

Znano je, da so referenti Kat. prosvete pripravili za preteklo delovno leto obširen program, ki so ga tudi izvedli. Bila so to predavanja, s katerimi so predavatelji utrjevali v naših ljudeh katoliško miselnost. Celotnemu prosvetnemu delovanju so želeli dati globljo vsebino z jasnimi katoliškimi načeli. Referentom Katoliške prosvete letos ni šlo za to, da bi zajeli čim več far, ampak nekaj župnij temeljiteje. Šlo jim je za izobrazbo posameznika. Vodstva „Ljudskih visokih šol“ po mestih so že zdavnaj uvidela, da je tudi pri ljudeh, ki niso končali kake srednje šole, želja po izobrazbi zelo živahna. Tega pa ne opažamo samo v mestih, ampak tudi na podeželju. Tudi kmeta, rokodelca, delavca, gospodinjo itd. zanimajo dandanes sodobna vprašanja iz vseh področij življenja. Pri prizadevanju širiti splošno izobrazbo, klesati značaj posameznika, hoče Katoliška prosveta podpreti ljudi po naših vaseh. S tem ji je odmerjeno veliko delovno področje, ki hkrati potrjuje njen upravičen obstoj. Tekom devetih mesecev so zajeli predavatelji Katoliške prosvete 27 far in sicer: Št. Vid v Podjuni, Zvabek, Podgorje, Škocijan, Bistrica na Zilji, Dobro ves, Št. Ilj ob Dravi, Št. Jakob v Rožu, Melviče, Slovenji Plajberk, Globasnica, Bilčovs, Sveče, Zelezno Kaplo, Št. Janž, Škofiče, Kotmaro ves, Kazaze, Sele, Loče, Glinje, Šmihel, Št. Rupert pri Velikovcu, Marijo na Zilji, Pečnico, Spittal ob Dravi in Celovec.

Izvršen je bil naslednji delovni načrt:

Dne 7. oktobra 1956: Št. Vid v Podjuni: Krščanski temelji prosvetnega dela v vasi (dr. Valentin Inzko). — Dne 7. oktobra 1956: Zvabek: Nevarnosti materializma za krščansko življenje v vasi (dr. Val. Inzko), Amerika v sliki in besedi, filmsko predavanje (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 7. oktobra 1956: Podgorje: Mati govori o predpripravi na zakon (ga. Marija Inzko). — Dne 14. oktobra 1956: Škocijan: Materialistično mišljenje razjeda pravo družinsko življenje in družinsko srečo (dr. Valentin Inzko). — Dne 21. oktobra 1956: Bistrica na Zilji: Materialistično mišljenje razjeda pravo družinsko življenje in družinsko srečo (dr. Valentin Inzko). — Dne 28. oktobra 1956: Dobro ves: Katoliška Cerkev v prvem tisočletju (preč. g. Janko Polanc), Materialistično mišljenje razjeda pravo družinsko življenje in družinsko srečo (dr. Valentin Inzko). Obe predavanji sta bili ponovljeni. — Dne 4. novembra 1956: Št. Ilj ob Dravi: Versko gibanje v Ameriki, filmsko predavanje (preč. g. Vinko Zaletel). Kako je s krščanskimi temelji po naših družinah? Ali se ni marsikje ugnedilo materialistično mišljenje? (Dr. Val. Inzko). — Dne 4. novembra 1956: Št. Jakob v Rožu: Mož in družina (dr. Valentin Inzko). — Dne 11. novembra 1956: Št. Jakob v Rožu: Advent v družini (ga. Marija Inzko). — Dne 18. novembra 1956: Melviče: Lurd in Fatima, predavanje z barvastimi slikami (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 18. novembra 1956: Podgorje: Amerika v sliki in besedi, filmsko predavanje (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 18. novembra 1956: Slovenji Plajberk: O samovzgoji dekleta in njeni pripravi na zakon (ga. Marija Inzko). —

Dne 25. novembra 1956: Št. Jakob v Rožu: Fatimsko sporočilo, predavanje z barvastimi slikami o Portugalski in Fatimi (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 2. decembra 1956: Globasnica: Krščanski temelji prosvetnega dela v vasi (mil. gospod. kanonik Aleš Zechner in dr. Val. Inzko). Predavanji sta bili ob priliki blagoslovitve novega farnega doma. — Dne 2. decembra 1956: Bilčovs: Fatimsko sporočilo, predavanje z barvastimi slikami o Portugalski in Fatimi (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 3. decembra 1956: Celovec: Predavanje z barvastimi slikami o Španiji in Portugalski (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 8. decembra 1956: Bistrica na Zilji: Moje potovanje v Lurd in Fatimo, filmsko predavanje (preč. g. Vinko Zaletel). — 8. decembra 1956: Globasnica: Moje potovanje v Lurd in Fatimo, filmsko predavanje (preč. g. župnik Franc Poš). — Dne 9. decembra 1956: Sveče: Amerika v sliki in besedi, katoliško šolstvo v tej državi, filmsko predavanje (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 9. decembra 1956: Duhovna obnova za učitelje in žene učiteljev s štirimi predavanji (preč. g. župnika Franca Brumnika). — Dne 16. decembra 1956: Zelezno Kaplo: Ali je molitev še aktualna? Predavanje ob barvastih slikah (preč. g. Janko Polanc). Sodobna družinska vprašanja (dr. Valentin Inzko). — Dne 16. decembra 1956: Št. Janž v Rožu: Sveta dežela, predavanje z barvastimi slikami (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 20. januarja 1957: Škofiče: Običaji božične dobe v luči vere (prof. dr. Pavel Zablantnik), Lurd in Fatima (preč. g. Janko Polanc). — Dne 27. januarja 1957: Kotmaro ves: Krščanski temelji v naših družinah (dr. Valentin Inzko), Sveta dežela, filmsko predavanje (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 3. februarja 1957: Kazaze: Moje potovanje v Lurd in Fatimo, predavanje z barvastimi slikami (preč. g. župnik Franc Poš). — Dne 3. februarja 1957: Zvabek: Katoliška Cerkev v prvem tisočletju, filmsko predavanje (preč. g. Janko Polanc), Otrok v predšolski dobi (dr. Valentin Inzko). — Dne 3. februarja 1957: Bistrica na Zilji: Jezusovo življenje v Sv. deželi in med Izraelci, filmsko predavanje (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 10. februarja 1957: Škocijan: Naše fare v sliki in besedi, filmsko predavanje (preč. g.

Vinko Zaletel). — Dne 10. februarja 1957: Škocijan — Smarkež: Versko gibanje v naših farah (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 10. februarja 1957: Sele: Naše fare v sliki in besedi (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 10. februarja 1957: Št. Janž v Rožu: Naloga sodobne žene in matere v družini (ga. Marija Inzko). — Dne 17. februarja 1957: Loče: Lurd in Fatima, filmsko predavanje (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 24. febr. 1957: Globasnica: Moj otrok v predšolski in šoloobvezni dobi (dr. Val. Inzko). — Dne 24. februarja 1957: Kazaze: Katoliška Cerkev v prvem tisočletju, filmsko predavanje (preč. g. Janko Polanc), Moj otrok v predšolski in šoloobvezni dobi (dr. Valentin Inzko). — Dne 10. marca 1957: Glinje: Potovanje v Lurd in Fatimo, predavanje z barvastimi slikami (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 17. marca 1957: Šmihel: Versko življenje v Ameriki (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 17. marca 1957: Št. Rupert pri Velikovcu: Moj otrok v predšolski in šoloobvezni dobi (dr. Valentin Inzko). — Dne 19. marca 1957: Št. Jakob v Rožu: Cerkev v stiski — Mladinski dan v Celovcu, predavanje z barvastimi slikami (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 24. marca 1957: Št. Jakob v Rožu: Šoli odrasla mladina (ga. Marija Inzko). — Dne 24. marca 1957: Podgorje: Potovanje v Lurd in Fatimo, filmsko predavanje (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 31. marca 1957: Podgorje: Vzgojni problemi v družini (ga. Marija Inzko). — Dne 14. aprila 1957: Loče: Naše fare v sliki in besedi (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 5. maja 1957: Spittal ob Dravi: Cerkev v sliki — Mladinski dan v Celovcu — Dachau, predavanje z barvastimi slikami (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 12. maja 1957: Marija na Zilji: Moj otrok v predšolski dobi (dr. Val. Inzko). — Dne 19. maja 1957: Slovenji Plajberk: Vzgojna vprašanja pri naši mladini (dr. Valentin Inzko). — Dne 26. maja 1957: Pečnica: Potovanje v Lurd in Fatimo, predavanje z barvastimi slikami (preč. g. Vinko Zaletel). — Dne 1. junija 1957: Bilčovs: Mati in njena družina (ga. Marija Inzko).

Katoliška prosveta je izvedla torej v preteklem prosvetnem delovnem letu 55 predavanj, pri tem seveda govori, ki jih je imel v okviru duhovne obnove za učitelje (preč. g. župnik Franc Brumnik, niso všteti). Poleg tega so se med letom vršili tudi redni tečaji za katoliški tisk.

VIS

DIPLOMATI IN DOLARJI

Diplomacija velja kot eden izmed najtežjih poklicev, za katerega je treba imeti poleg naravne nadarjenosti še temeljito vzgojo in dolgoletno izkušnjo. Uglajen nastop, bistrost in okretnost spadajo med pogoje za poklic, pri katerem po mnenju nekaterih odkritosrčnost ni baš neobhodno potrebna čednost. V Evropi velja za največjega vsečaka vseh časov v tej stroki francoski zunanji minister Talleyrand, ki mu delajo družbo Metternich in drugi. Dolga stoletja so bile diplomatske službe predpravica aristokracije, toda ko je upadla politična moč plemstva, je le-to polagoma izgubilo svoj privilegiran položaj tudi v diplomaciji.

Dandanes so diplomate skrbno izbrani, nadarjeni ljudje, ki jih za njihov poklic primerno strokovno izvezbajo, bodisi v posebnih šolah, ali pa s službo na podrejenih mestih pod vodstvom starejših, že izkušenih diplomatov. Te prakse se drži večina modernih držav, le najmodernejša in najmogočnejša med njimi, Združene države, še vztrajajo pri svojevrstni praksi, da imajo na najvažnejših diplomatskih mestih može, ki so, preden so postali veleposlaniki v Parizu, Londonu, Rimu, Bonnu, Madridu in dru-

god, se bavili z vsem drugim, samo ne z diplomacijo. So to sicer vsega spoštovanja vredni gospodje, ponavadi zelo preudarni, izobraženi in dobrih manir, toda to ni bil odločilni razlog, da so prišli na to mesto, ampak eno: ker imajo mnogo dolarjev. Vzrok za to stanje je naslednji: s temi „briljantnimi“ diplomatskimi položaji so zvezani tako veliki stroški za reprezentanco, ki jih poklicni diplomate ne morejo kriti, kajti čeravno so tudi ameriški poklicni diplomate zelo dobro plačani, so pač vedno uradniki in ne bogataši, vsaj v dolarjih ne. Zato prihajajo na poslaniška mesta bankirji, veleindustrialci, finančniki, borzni magnati in podobno.

Ta praksa, ki še izvira iz časov, ko je bila Amerika daleč daleč preko morja in se ni zanimala za evropske politične razmere in še tudi ni imela na ramah svetovopolitične odgovornosti, kot jo ima danes. Takrat so bili ameriški poslaniki po tujih državah res le predstavniki, katerih naloga je bila v glavnem, da svojo državo reprezentirajo ob raznih slovesnih prilikah, na plesih, državnih pojedinah in podobno. Tudi sami so jih pridno prirejali in to povečini iz lastne-

ga žepa, kajti poslaniška mesta so bila takrat nagrade za uspešne bančnike, industrialce, finančnike, ki so hoteli svojo življenjsko pot zaključiti s kakim briljantnim diplomatskim mestom, recimo veleposlanika v Parizu, Londonu, Berlinu, Rimu ali drugod. Denar pri njih ni igral vloge. Se razume, da današnji poslaniki poleg denarja posedujejo tudi politične sposobnosti in jih pri njihovem delu podpirajo kot pomočniki izkušeni poklicni diplomati, vendar jim je ostal na ramenih velik delež reprezentančnih dolžnosti, ki jih morajo plačevati iz svojega žepa.

V Ameriki so pred kratkim nekateri senatorji protestirali zaradi te prakse podeljevanja najvažnejših diplomatskih služb ne-diplomatom, toda predsednik Eisenhower jim je zamašil usta rekoč, da naj gospodje senatorji pristanejo na povišanje davkov, potem bo pa on že imenoval na taka mesta zgolj poklicne diplomate, ki bodo trošili državni denar.

Sedanji ameriški poslanik v Londonu dobiva letno 27.000 dolarjev plače, k temu je treba prišteti še razne fonde, kar skupno znese okrog 50.000 letno. Toda Whitney „zapravi“ letno 90 do 120 tisoč dol. Razliko mora kriti iz lastnega žepa.

Neštevilni so načini za porabo denarja pri diplomatih. Kadar potujejo, morajo stanovati v najdražjih hotelih in najemati najbolj luksuzne apartmaje (stanovanja), njihove žene morajo biti vedno elegantno oblečene. Francozi, ki pošiljajo po svetu svoje poklicne diplomate, so to vprašanje rešili tako, da znamenite pariške modne hiše brezplačno „oblačijo“ dame diplomatov.

Žene in hčere ameriških diplomatov pa morajo vse svoje obleke, ki jih ponavadi naročajo pri istih pariških modnih hišah, drago plačevati.

Tudi sprejemi in razne malice požrejo veliko denarja. Na ameriški državni praznik 4. julija sprejme poslanik v Parizu 4 do 5 tisoč gostov, ki se pri njem dodobra najedo in napijejo. Nek poslanik, ki je dolga leta vršil službo v Parizu, je ugotovil, da je vsako leto moral v raznih oblikah in ob raznih prilikah nakrmiti vojsko 14.000 ljudi. In ponavadi zahajajo na take sprejeme ljudje, ki imajo veliko spretnost, da na nagel način mnogo pojedjo in popijejo, ne da bi pri tem vzbudili videz požeruhov. Tudi to je stvar — prakse.

Ameriški poslanik v neki evropski prestolnici pa je ugotovil, da mora vsak mesec plačati 200 dolarjev za rože. Gotovo namreč pride vsak mesec vsaj ena parlamentarna delegacija iz Amerike in protokol zah-teva, da takoj po svojem prihodu položi venec na spomenik ameriškega neznanega vojaka na vojaškem pokopališču. Ponavadi imajo te skupine poslancev in senatorjev nalogo, da preiskujejo, kako ameriški diplomati v inozemstvu trošijo državni denar.

Se razume, da je med ameriški poslaniki v inozemstvu tudi mnogo poklicnih diplomatov. V resnici je 68 odst. vseh poslaniških in veleposlaniških mest zasledeno po poklicnih diplomatih. Ali ti so povečini po prestolnicah onkraj železne zaves, kjer so reprezentančne dolžnosti majhne in družabno življenje zelo omejeno; pa tudi po prestolnicah držav, kjer je slaba klima. Tja seveda dolarski milijonarji ne gredo in se morajo potiti za ameriške interese — poklicni diplomati.

FRAN ERJAVEC, Pariz:

145

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

Zemljiškim gospodom in podložnikom pa je bilo tudi na prosto voljo dano, da se pogodijo za plačilo v gotovini ali v pridelkih. Patent je vzbudil ogromno razburjenje in ljut odpor pri vsej zemljiški gospodi, a kmete so vsi ti smeli cesarjevi ukrepi že tako opogumili, da so pričakovali že odpravo sploh vseh svojih podložniških obveznosti brez odškodnine in marsikje sploh niso hoteli ničesar več plačati. Tako ni grozil le pravi pravcati upor plemstva, temveč je prišlo ponekod tudi do dejanskih kmečkih nemirov, ki so jih morali zatreti z oroženo silo. Celo vlada sama je cesarja svarila pred grozečimi posledicami, a on se ni zmenil za „vrišč in mrmranje“, toda že leto dni zatem je umrl in z njim vred je bila pokopana tudi ta njegova največja reforma.

V zvezi s temi socialnimi in davčnimi reformami so pa morale iti tudi pravne preuredbe. Cesarju je šlo za to, da uvede za vso državo isto pravo, popolno enakost vseh državljanov pred zakonom in neodvisnost pravno izločanih sodnikov. V to svrhu je izdal že prva leta več važnih pravosodnih ukrepov, s katerimi je uvedel strogo nadzorstvo mestnih dominikalnih sodišč in vsem državljanom omogočil prizive na višja sodišča. Njegov končni cilj je bil pa ta, da iztrga tudi vse nižje sod-

stvo iz rok zemljiških gospodov, vendar je bilo to zaradi pomanjkanja denarnih sredstev in izločanih sodnikov še nemogoče. Glede na to so obdržali zemljiški gospodje še vedno nižje civilno sodstvo, toda strogo v okviru zakonov in pod nadzorstvom državne oblasti, a nižje kazensko sodstvo je bilo poverjeno deželskim sodiščem in predstojništvom nabornih okrajev. Nekaki kroni njegovih prizadevanj na tem področju sta bila pa prvi del državljanjskega zakonika (1786) in „Splošni zakonik o zločinih in njih kaznovanju“ (1787). S slednjim je odpravil smrtno kazen, uvedel pa silno stroga prisilna dela za obsojence, a najvažnejše v njem je bilo to, da je odpravil vse razlike med stanovi, tako da je odslej za enak zločin zadela ista kazen plemiča kot njegovega podložnika. Za njegove vlade je bila prvič uvedena v državi tudi policija, kar je rodilo hudo nasprotje vseh svobodumnih duhov, ker je pomenjalo to prvo utesnjevanje dotedanje popolne osebne svobode.

Dobrega četrto stoletja miru na vseh mejah države je v zvezi z navedenimi socialnimi, gospodarskimi in pravnimi reformami ter s smotrnim pospeševanjem vseh panog gospodarstva skoro čisto zacelilo hude rane, ki sta jih zadali državni in državljanski nasledstvena in sedemletna vojna za časa Marije Terezije. Gospodarska podjetnost in delavnost sta zacveteli na vseh poljih (trgovinska bilanca Koroške za l. 1783. je izkazovala 508.976 gld aktivnosti, a za Kranjsko istega leta komaj 43.178 gld) in

vidno se je po tolikih letih bednega životarjenja gospodarsko okreplil tudi naš slovenski kmet. Začel je prvič svobodnejše dihati in s tem se je vzbudila tudi njegova samozavest. Popolne osebne svobode v tej dobi resda še ni dosegel, toda storjeni so bili že ogromni koraki do njegove socialne neodvisnosti, s tem pa tudi do vidne gospodarske okrepitve. To so bili pa osnovni pogoji, da se je mogla začeti prebujati tudi njegova narodna zavest.

Močno preobrazbo so pa doživljala prav v tej dobi tudi naša mesta in mesteca. Tisti kraji, ki so iz bogve kakšnih razlogov dobili v prejšnjih stoletjih mestne pravice, a v novi dobi za svoj razvoj niso imeli nobenih gospodarskih in političnih pogojev, so izgubili mnoge stare privilegije (n. pr. glede sodstva) in so zdrknili nazaj na raven boljnih vasi, a drugi, ki so take pogoje imeli, so se spričo jako oživljene obrtne in industrijske delavnosti ter cvetoče trgovine naglo dvigali z dotokom osvobodnega okoliškega kmečkega prebivalstva. Cesar je ukazal podreti tudi stara mestna obzidja, ki so postala v novi dobi že brez smisla in Celovec, ki je veljal dotlej za močno trdnjavo, je bil ob tej priliki tudi razorožen. To je potem tudi jako olajšalo njegovo širjenje. Za mesta, ki so imela za svoj razvoj potrebne pogoje, je izdal l. 1785. tudi čisto nov občinski red in je vodil n. pr. v Celovcu mestno upravo odslej od oblasti imenovani župan s štirimi svetniki (dotlej pa od meščanov izvoljeni župan, sodnik in 12 svetnikov).

(Dalje prihodnjič)

ŠT. LIPS — PODKRNOS

Novi maši

Kmalu bomo stopili v mesec julij, ko bo prejelo večje število bogoslovcev v nedeljo, dne 7. julija v stolni cerkvi v Celovcu sv. mašniško posvečenje. Med številnimi letošnjimi novomašniki sta tudi dva Slovenca in sicer Florijan Zergoi iz Tihove v št. Lipšu, ki bo daroval prvo sv. mašo v nedeljo, dne 14. julija v št. Lipšu in Rajko Wang, ki bo imel svojo primicijo v nedeljo, dne 21. julija v Podkrošju.

Vedno so naši verniki radi hodili po novih mašah. Zato se bomo tudi letos zbrali dne 14. julija v št. Lipšu in dne 21. julija v Podkrošju, da prejmemo od naših maziljenčev novomašniški blagoslov. Že danes vabimo vso Podjuno na ti dve lepi cerkveni slavnosti. Več o tem pa boste brali v prihodnji številki našega lista.

SMIHEL PRI PLIBERKU

Razno iz farnega življenja

Na kvartno nedeljo smo imeli prvo sv. obhajilo. 36 otrok iz prvega in drugega razreda je pristopilo prvič k mizi Gospodovi. Bila je to lepa slovesnost za celo faro. Starši so otroke za ta dan zelo lepo pripravili, za notranjo pripravo pa so poskrbeli gospod župnik, ki so otroke pripravljali za prvo sv. obhajilo. Razveseljivo je dejstvo, da starši prihajajo vedno bolj do spoznanja, da je zgodnje sv. obhajilo velika milost za otroke.

Trgovca Kušej je odprl novo trgovino v prostorih nekdanje sedlarije Skias. Novemu podjetju želimo mnogo uspeha.

Zadnji čas smo bili kulturno zelo razgibani. Dvakrat smo igrali igro Črna žena in vsakokrat je bila dvorana pri Šercerju premajhna. Na binkoštno nedeljo nas je obiskala Farna mladina iz št. Jakoba v Rožu ter nam pokazala materinsko ljubezen v igri Hasan aginica. Dvorana je bila tudi tokrat nabito polna, gledalci pa so bili ganjeni do solz ob lepem podajanju in notranjem doživljanju materinske ljubezni.

Na binkoštni ponedeljek pa so nam v skioptičnih slikah pokazali preč. g. Nande Babnik Ameriko, predvsem San Francisco in Kalifornijo ter puščavo v Ameriki. Slišali smo razne zbere iz Amerike na traku. Videli in slišali smo našega rojaka prevzvišenega škofa dr. Gregorija Rožmana, ki so nam Šmihelčanom poslali po traku svoj prisrčen pozdrav.

RINKOLE

Naš kronist v tej vročini včasih malo zapi in potem pa pozabi zapisati tekoče novice iz Rinkol. Ali pa si misli: tam v Rinkolah je izbruhnila huda in težka ženitovanjska bolezen, počakajmo malo in poročajmo ob koncu. Pri Bidrihu sta se kar obadva sinova — Štefan in Hanzi — naveličala samskega stanu in sta se podala v zakonski stan. Klančnikovi hčerki — Katarina in Jožefa — sta dobili nekako „ženitovanjsko bolezen“. Tako nekako čudno vreme je pri nas, in se je zelo bati, da se bo bolezen razpasla še naprej. Zato bi naj nujno svetovali zdravniške pomoči. Mi pa se vprašamo, ali je za to bolezen sploh kako zdravilo. Saj pravi ljudska modrost: „Za bolezen so zdravila, za ljubezen jih pa ni!“

Štefan Perč, pd. Bidrihov, in Katarina Sadjak, pd. Klančnikova, sta se poročila dne 19.

Pri nas na Koroškem

majnika. Isti dan sta stopila pred poročni oltar ob istem času in na istem mestu tudi Janko Krasnik, pd. Avčigarjev iz Doba, in Jožefa Sadjak, pd. Klančnikova iz Rinkol. Obedve poroki sta bili s sv. mašo, pri kateri je prepeval mešani cerkveni zbor pod vodstvom Mihe Sadjaka. Poročne obrede je opravil preč. gospod kaplan Alojzij Nemeč, ker domačega g. župnika ni bilo doma.

Štefan je zelo razumen in nadarjen. Marsikatero iznajdbo je napravil in si tako olajšal delo. Iz starega materiala si je n. pr. napravil sam traktor, ki je bil od oblasti potrjen za prevažanje in razno delo. Med drugim je napravil tudi električno črpalko za domačo uporabo. Ima zelo dober posluš in je izurjen pevec. Sodeloval je pri raznih zborih v Šmihelu in Rinkolah ter Pliberku in bil vnet sodelavec Prosvetnega društva v Rinkolah. Ravno tako je nevesta Katarina pridno sodelovala pri zboru in pri društvu. Saj prihaja iz znane Klančnikove družine. Še bo pevcev v Rinkolah! Avčigarjev Hanzi pa je prišel iz Doba po drugo Klančnikovo hčerko v Rinkolah!

V nedeljo dne 16. 6. pa sta stopila k oltarju Hanzi Perč in Milka Igerc, pd. Pavličeva v Kotu. Hanzi je v Wolfsbergu pri policiji nastavljen in tako se bo mladi par preselil v Wolfsberg. Poročne obrede je opravil gospod župnik. Pevci so zapeli ženi in nevesti pri poročnih obredih, saj je bila Milka tudi članica pevskega zbora v Šmihelu. Veselo svatbo so tokrat obhajali pri Likebu v Šmihelu. Prva dva para pa sta imela „ojet“ pri Šercerju. Ker sta bili dve obenem, so še prostorni Šercerjevi lokali bili premajhni za to množico ljudi.

Vsem trem parom želimo obilo sreče in blagoslova na mnoga mnoga leta!

Naša organistinja gospa Marica Zdovec, roj. Perč, pd. Rižnar je porodila v Celovcu dečka, dne 12. junija. Pri krstu so dali dečku ime Janez, saj je ime „v roki prinesel“, tako pravimo pri nas. Boter je malemu Hanziju Pavel Zdovec, stud. phil. v Inomestu, botra pa je zastopal Štefan Perč. Krstil je otroka domači g. župnik v šmihelski farni cerkvi. Nadvse srečnemu očetu Maksu in materi Marici pa iskreno čestitamo!

BREŠKA VES

V soboto, dne 8. junija sta se poročila čisto tiho brez vsake zunanje slovesnosti ženin Jožef Elbe iz Večne vesi in nevesta Štefanija Lamprečnik iz Breške vesi. Obilo sreče!

ŽELEZNA KAPLA

Kdor pride malo po svetu ali ima opravka tudi še kje drugod, ne samo v Kapli, pa ima spet tu opraviti, se mu zdi, da čas tukaj kar stoji!

Razen nekaj prijaznih naših domačinov se najdejo tu še ljudje, ki kar ne morejo pozabiti časov, ko so kot navdušeni hitlerjanci mislili, da je njihova prva dolžnost,

da iztrebijo vse, kar ne trobi v njih rog.

Posebno proti revnejšemu slovenskemu sloju se kažejo kar prav oblastni in iščejo podporo tudi pri oblasteh. Kar hudi so, če se upaš braniti to, kar je tvoje; kakor izvemo, se potem že tudi kdo najde, ki pri vsaki priliki napada hišico takega siromaka, trga plote, hujska paglavce, da mečejo kamenje in blato na vrata in okna! Pa se brani, če moreš, posebno če si star in znaš premalo nemščine.

Ti in taki oblastneži pozablajo, da danes ne vlada več Hitler in da je Železna Kapla popolnoma odvisna od slovenske okolice.

Mi okoličani že nekaj časa opazujemo tako grdo obnašanje nekaterih prenapetežev.

Če javni organi ne bodo posegli vmes in vse ljudi enako varovali pred oškodovanjem prenapetežev, imamo dovolj možnosti, da sporočamo svoje pritožbe tudi na najvišja mesta!

Zahtevamo, da se v Železni Kapli ne strahuje in napada človeka, ki se sam ne more več braniti, samo zaradi tega, ker ima edino napako, da je Slovenec — ali pa Slovenka!

GLINJE

Koš novic je že do vrha poln... čas je, da se izprazni. V prvem poletju smo pokopali dve pridni ženi: Terezijo Pagitz iz Medborovnice in Korenjakovo mamo iz Rut. Ko Bog nam pridne in verne žene jemlje, naj mlajše matere sledijo lepemu vzgledu od Boga odpoklicanih! Rajnim večni mir, sorodnikom naše sožalje!

Na Medborovnici je celo mravljišče delavcev, ki gradijo z modernimi stroji kamnitni most in pozneje bodo pričeli z novo cesto. Cesta iz Borovelj skoz župnijo Glinje ima več nevarnih ovinkov, da se je zgodilo že več nesreč. K novi cesti bo torej treba več zdrave vzgoje vozačev motornih vozil.

Staro župnišče, ki je pred 100 leti postalo enonadstropno, se pomlaja... Dobilo je namreč že nov klobuk (streho) iz eternita, nova okna in popravljeno notranjost. Kar več mojstrov se je zavzelo za gradbena dela v župnišču in kar kupe peska in vreče materiala so v te svrhe pripeljali.

Dne 19. majnika je bil blagoslovljen spomenik vsem vojnim žrtvam prve in druge svetovne vojne. 68 imen je vklesanih v tri marmornate plošče — vzdane v vzhodno stran cerkvenega zidu. Blagoslovil je spomenik — izgotovljen po mojstru Cekoniju iz Borovelj — preč. g. konzistorialni svetnik in dekan Košir po lepem nagovoru. Domači g. župnik je pa imel božjo službo na prostem.

Glinjsko nedeljo smo praznovali pri najlepšem vremenu in zelo dobri udeležbi. Nekdanje romarje iz Kranjske nadomestujejo Selani, ki kar trumoma sledijo svojemu požrtvovalnemu župniku preč. g. Vautiju v

dobivalo žlahtnih kovin, so postajale take kovine vedno dražje in vsled tega kovanje denarja ni bilo več tako dobičkanosno ali pa se sploh ni več izplačalo. Na ta način pa so končno vse te precej dolgo trajajoče zmešnjave vendarle zopet okrepcale poskupe vladarjev proti koncu srednjega veka, da ustvarijo nad kovanjem novcev nekako cesarsko nadzorstvo. Tako so pridobili potem vladarji sčasoma tudi pravico do lastnega kova, ki je prešel tako tudi popolnoma v cesarjevo pristojnost.

Začelo se je kovanje nove vrste novcev, tudi zlatnikov. V mirnejših časih je prišel tudi več vredni denar v naše kraje in gospodarstvo se je pričelo zopet urejevati. Najprej so uvedli kot novost groše, potem goldinarske groše, leta 1524 goldinarje, ki so se delili sprva na 60 krajcarjev; takoiimeno-vani tolarji pa so bili vredni 90 krajcarjev.

Avstrijske goldinarje so imenovali tudi „renske“, pa je tako nastalo slovensko ime „rajniš“ za goldinar, ker se je imenovala reka „Rena“ v Nemčiji, natančno nemško „Rhein“! Ime krajcarja je nastalo zaradi tega, ker so prvotni taki kovanci imeli sliko križa, pa so jih Hrvati krstili za križarje.

O teh denarnih preobratih koncem srednjega veka bi se dalo še mnogo napisati, dokler ni v 17. stoletju prišel na dan novi izum papirnatega denarja.

(Dalje prihodnjic)

glinjsko cerkev. Letos je bila selska vernost res vzgledna in posnemanja vredna.

Dne 10. junija je bil za glinjsko župnijo pomenljiv dan. Zlato poroko sta obhajala Jagrov oče in mama iz Kajž. Dne 9. junija 1907 je tedanji dalec naokoli znani župnik Valentin Primožič blagoslovil njuno dobro pripravljeno skupnost. Vztrajala sta vzgledno pri dani obljubi Bogu v versko poglobljeni zvestobi do Boga, cerkve in materinega jezika kljub težavam prve in druge vojne. Jagrov oče se v svoji bogati ljubezni tudi že 32 let (od leta 1925) zavzema zelo odločno kot cerkveni ključar za cerkvene potrebe. Jagrova mama Lucija pa z molitvijo in vodstvom bratovščin zaliva versko življenje.

FANTJE, POZOR!

Opozarjamo fante, ki bodo zapustili letos šolo in bi se radi izučili kakšnega poklica, da sprejme pekarna KATZ v Celovcu, Siebenhügelstrasse 75 pekovski ga vajenca. Kdor ima veselje do pekovskega poklica, naj se javi čimprej. Podjetje toplo priporočamo!

nje župnije z drugimi dobrimi ženami, da ne vsahne, ko je po fari toliko vročine... Pristrčna je bila cerkvena slavnost, Gostilna Antonitsch je pa dobro poskrbela za jedačo in pijačo. Tudi to se je vsem kar prileglo. Zlatoporočencema želimo še mnogo zdravih let!

Tudi sv. misijon smo imeli. Misijonar prof. Mihelič je z bogato ljubeznijo ogreval farane za versko življenje, za kar smo mu iz srca hvaležni. Č. g. Zaletel in prof. Streit iz Celovca sta pa v lepih slikah eden slovensko, drugi nemško zadovoljila številno občinstvo, ki je gledalo v barvah Lurd in Fatimo ter Koroško v njenih dolinah in cerkvah. Bomo jih še povabili, ker sta me

CELOVEC

Mineurop, Liliptut - mesto

je nastalo ob Vrbskem jezeru, ki vzbuja zanimanje širših krogov. To miniaturno mesto bodo otvorili dne 15. julija t. l. Za svečano otvoritev se je javilo že 15 novinarjev iz Nemčije. Več o tem mestu bomo poročali našim bralcem po otvoritvi.

Cestne razmere

V Celovcu je približno 270 km cest, toda nahaja se ob cestah samo 2000 razsvetilnih mest. Če bi hoteli razsvetiti vse ceste s potrebno razsvetljavo, potem bi potrebovali še 4500 svetilk. Mestna občina pripravlja tudi generalni prometni načrt, v katerem je predvidena še dodatna razsvetljava. V kolikor bodo na razpolago finance, se bo tudi ta točka realizirala.

2000 prostorov za parkiranje

Na javnem mestnem zemljišču bo letos poleti že lahko parkiralo 2000 motornih vozil. Pri tem se gre za 1000 že obstoječih prostorov za parkiranje in za 1000 novih, ki jih nameravajo napraviti v kratkem v središču mesta. Novi prostori za parkiranje bodo obsegali 6000 kv. metrov.

Mestna uprava v Celovcu

namerava zgraditi na vogalu Kumpfgasse - Sariastrasse dva velika gradbena projekta, in sicer „Dom mladine“ in stanovanjsko hišo. Obe gradnji bosta stali 3.32 milijonov šilingov. Zgradba v surovem stanju mora biti gotova še letos, tako da bodo jeseni leta 1958 stranke že lahko zasedle stanovanja.

Odlikovanje mestnega župana

Deželni glavar Ferdinand Wedenig je v ponedeljek izročil županu celovškega mesta Peteru Grafu veliki srebrni častni znak za posebne zasluge za avstrijsko republiko, ki mu ga je podelil zvezni predsednik. S tem je bil odlikovan mož, ki si je tekom zadnjih desetletij nabral veliko zaslug na področju mestne uprave.

Župan Peter Graf se je rodil 18. januarja 1886 na Štajerskem. Po končani ljudski šoli je vstopil v Alpinsko-montansko društvo. Od leta 1907 do 1928 je bil pri vojakih. Med tem časom je obiskoval tudi gimnazijo in leta 1925 v starosti 39 let maturiral. Leta 1945 je bil Graf ponovno poklican v celovški občinski svet in istočasno v mestni svet, kjer je vodil najprej personalni, nato pa gradbeni referat. Po smrti Friderika Schatzmayrja je postal Peter Graf 28. marca 1952 celovški župan.

ROZAN:

Svet se spreminja in mi z njim

VI.

Mi najdemo pa kovnice denarja — skoraj bi bil zapisal ravno tako lahko kovačnice — v Brežah (Friesach-u), na Gornjem Koroškem v Obervellach, tudi v Beljaku, v Velikovcu in Grebinju, kratak čas tudi v Kožentavri v Rožu, kakor so pač posamezni mogočnejši na Koroškem take pravice pridobivali od cesarjev. — Seveda so kovali denar tudi na Štajerskem in Kranjskem in je pri tem vsak, bolj ali manj pošten podjetnik „kovač“ skušal vrednost takega denarja z različnimi mešanjem srebra z manj vrednimi kovinami po svoje in za sebe izrabiti.

Če se je prej koval denar po vladarjevih predpisih, torej po predpisani teži in čistini, je dobiček sedaj pripadal novemu upravičencu. Kakor že omenjeno, so morali vladarji, ki so si denar izposojevali tam, kjer so ga mogli dobiti, podeljevati kovno pravico obenem s mitnino in tržno pravico, pa se je pri takih pogodbah vršilo pravo barantanje za višino posojila, ki bi ga naj dobil vladar od kakega mesta ali od takoiimeno-vanih deželnihi stanov (plemenitašev) ali od posameznikov.

Iz tistih čudnih časov pa je že zunanost kovancev prav različna; na pol okrogla, deloma robato odsekana in s prav različnimi

utisi. Še bolj različna pa je bila notranja vrednost, ki je seveda imela za posledico, da je denarna vrednost sploh padala. Vmes so prišle vojne homatije zaradi vpadov Turkov in Ogrov, pa tudi radi kmečkih uporov. Če pa so imeli nekateri novci boljše vrednost, so jemali ljudje take novce iz prometa in so jih skrivali doma ali pa so jih uporabili za boljše nakupe za pretopljenje, ali ga tihotapili čez mejo, da so pribarantali še kaj potrebnejšega!

Dokler so bili vladarji dolžniki, jih poslabšanje denarja nikakor ni bolelo. Če so dolgovali isti denar, ko je bil še boljši, so mogli v poznejših letih plačevati s poznejšim denarjem, ki je bil slabši in so ga radi tega lažje pridobili. Dolžnik je bil tako na dobičku, upnik pa na škodi, kar se je poznalo posebno pri dolgoročnih kreditih. Na drugi strani pa so tudi davčni zavezanci plačevali davke z novci v manjši vrednosti, vladarji pa so morali radi tega opraviti primarnjkljaj z zvišanjem davčne stopnje.

Končno pa so si skušali vladarji pomagati na ta način, da so naenkrat ves dotedanji denar proglasili za neveljavnega in so upravičenci kovanja na ta način bili prisiljeni, da so celo tehnično opravili spremenili, kar jim je bilo tudi v škodo! Ker pa se je sčasoma v naših krajih tudi vedno manj pri-

Mladinski dan v Št. Lenartu pri sedmih studencih

Na Sedlcah pod Košuto

Mladina iz Roža se je zbrala v gorski kapeli na Sedlcah
(Glej poročilo na 7. strani)

Ziljska mladina pri Mariji

Lep je svet med Karavankami in Osojščico in Dobračem, „tam, kjer teče bistra Zilja“ in se v Dravo zliva in skupno nadaljuje pot po Rožu. A še lepši so naši „puobči“ in „dečle“, ki so se na praznik sv. Trojice z vseh strani zbrale v Št. Lenartu pri sedmih studencih: fantje v belih srajcah in zelenih kravatah, dekleta v „dečvah“. Sonce, mladostno veselje in pogum so jim žareli na obrazih, v srcu pa hvaležnost in ljubezen do Stvarnika, ki jim je dal to lepo zemljo in največjo dragocenost: Sonce-Kristusa, ki jim v dušah sveti.

Svojo vero hoče na ta dan mladina izpričati in jo poživiti. Letos pa še posebej misijonsko misel: vsi smo dolžni delati za razširitev božjega kraljestva doma in v svetu.

Preč. g. župnik Čebul, naslednik pokojnega župnika Starca, je bil ves srečen in tudi farani so bili presenečeni, da se je mladina Zgornjega Roža in Zilje zbrala prav v Št. Le-

nartu. Od župnišča se je vila dolga procesija fantov in deklet proti starodavni romarski cerkvi Marije na sedmih studencih. Včasih so se naši predniki ustavljali pri tej cerkvi na romarski poti na Sv. Višarje, sedaj pa — po modernizaciji in motorizaciji — drvi le mimo te cerkve, ki postaja zato vedno bolj pozabljena. Toda ta podružnična cerkev je tako velika, lepa in na tako lepem kraju, da bi bila vredna biti župna cerkev in tudi da bi se vsi romarji ustavili pri njej. Izpod cerkve teče studenec, ki ima sedem izvirov in poleti tako ohlaja cerkev, da je kar prijetno notri.

Že dolgo ni bila ta lepa cerkev tako napolnjena, kot sedaj, do zadnjega kotička. Mil. g. prelat dr. Blüml je imel pontifikalno sv. mašo, med katero je bilo zborna petje in petje šentlenarškega zbora. G. župnik Čebul pa je v pridigi vzpodbujal mladino k priznanju vere v praktičnem življenju.

Opoldne so si morali dušo bolj „privezati“ k telesu in so odšli na kosilo. Kot mravljišče je bilo župnišče in skupina za skupino je dobivala okrepčilo v gostoljubnem župnišču.

Ob dveh popoldne se je mladina zopet zbrala pri „Mariji na sedmih studencih“ k prireditvi. Za oder je bil travnik pred cerkvijo, kulise so bile zeleni gozd in travniki

macijo: „Mladina Mariji“. Rožeški pevci so zapeli 4 pesmi.

Zadnja točka je bila misijonska igra „Luč“. Godi se v času, ko sta solunska brata sv. Ciril in Metod prišla na Moravsko, da bi slovanske narode privedla v veliko božjo družino — Cerkev. Najprej nastopi poganstvo: dekleta in Mirigoj častijo ob kresnem večeru boga - sonce, rajajo in mu darujejo predivo, vence ter prižigajo kresove. Toda Ljubinica je že kristjanka in noče častiti sonca — stvari, ampak le neskončno Luč. Radi krščanstva jo zavrže in prekolne njen zaročenec Radovan in se maščuje nad njo, da jo zabode z nožem. Tedaj prideta apostola sv. Ciril in Metod, in njuna molitev izprosi ozdravljenje ranjeni Ljubinici, njenemu slepemu očetu luč oči in vere in v srcu mladiniča Radovana krščansko vero. Tako je „nebeško sonce zasijalo Moravanom“ in z zaključno pesmijo „hvalijo Gospoda vsi rodovi“.

Nekatere pevske točke je spremljala mlada godba iz Št. Jakoba. Igralci so lepo in doživeto igrali, da je igra presenetila mladino, četudi ni bilo nobenih odrskih učinkov.

V cerkvi so bile še pete litanije: oboje je bilo mogočno: petje duhovnikov — samih izvrstnih pevcev, in navdušeni odgovori mladine. Zlasti ob zaključni pesmi „Marija skoz' življenje“ je Marija slišala tako mo-

in svetil je najmočnejši reflektor: sonce samo.

Pozdravne pesmi je zapel domači cerkveni zbor. V navduševalnem govoru je fant Dersula Hanzej iz Št. Jakoba pozival mladino k misijonskemu delu. Mladina iz Malošč in Štebna je nastopila z zborna dekla-

Slovanska apostola sv. Ciril in Metod se zahvalujeta vsemogočnemu Bogu:

„Luč vere prižgana je kristjanom, nebeško sonce vstaja Moravanom.“

gočno petje kot morda še nikoli, odkar cerkev stoji.

Res: lep dan je bil, ne le zaradi vremena, ampak zaradi vsebine: še je mladina, ki je navdušena za dobro in lepo, ki hoče živeti po Kristusovem nauku in hoče nositi v sebi luč in jo prižigati tudi drugim.

nekaž klinčkov. Steklenico dobro zamaši in jo postavi za teden dni na sonce. Nato skuhaj sladkor, polij ga s 1/4 l vode in ko se ohladi, ga prideni k odcejenemu soku jagod. Zmešaj in pusti stati nekaj dni. Potem ga precedi, nalij v steklenice, dobro zamaši in shrani. Enako pripravimo malinov liker.

Kumnov liker. Potrebujes 20 dkg kumine, 1 l dobrega žganja, pol kg sladkorja.

Lepo, zbrano kumino drobno zreži, daj v steklenico in nalij vanjo dobrega žganja. Zamaši, postavi za 10 dni na sonce in vsak dan steklenico malo potresi. Skuhaj pol kg sladkorja s pol litra vode in mrzlo prilij h kuminovemu žganju, ki si ga prej precedila. Nato pusti še nekaj dni stati, če je treba, še enkrat precedi in nalij v steklenico.

Hladilnike
Pralne stroje
Električne motorje
in vse električne predmete

JOHANN LOMŠEK

ŠT. LIPŠ, Tihoja 2, p. Dobrla ves

Odplačilo je mogoče na obroke. Cenik dobite po želji brezplačno.

Mokrih čevljev nikdar ne smemo sušiti na preveliki vročini. Obesimo jih na vrvič nad peč ali štedilnik ali pa jih dobro nabašimo s papirjem in papir nekajkrat premenjajmo.

Perilo obesimo na vrh vedno po dolgem, nikoli počez, če hočemo, da obdrži pravo dolžino.

Našim gospodinjam

Deset pravil o prehrani

1. Jej zmerno, toda redno! Pazi na stalni čas dnevnih obrokov. Dobro prežveči jed, ker dobro prežvečeno je napol prebavljeno.

2. Glej, da bo hrana zelo raznolika. Telo mora namreč dobiti vse vrste potrebnih hranilnih snovi.

3. Po možnosti spij dnevno pol litra posnetega ali neposnetega mleka. V prehrano naj se dnevno uvrstijo tale važna beljakovinasta hranila: jajca, skuta, ribe, sir in meso.

4. Jej manj maščobe! Večina ljudi jo zaužije preveč in debelost spremlja navadno tudi bolezen. Več kot 75 g masti dnevno človek ne potrebuje. Nekatera hranila že sama vsebujejo maščobo.

5. Sadje in zelenjava naj bo vsak dan na naši mizi. Pripravljamo pa sadje in zelenjavo tako, da ne uničimo vitaminov. To se

pravi: uživajmo sveže (ne uvelo in preležano) in surovo (ne kuhano) sadje in zelenjavo.

6. Zaužij, če je mogoče, pri vsakem dnevnem obroku nekaj svežega sadja ali zelenjave ter kak sok.

7. Jej več polnozrnatih kruha in drugih jedil iz polnozrnatih proizvodov rži, ovs, ječmena in riža.

8. Pri sestavi jedilnika naj se ozira gospodinja na družinske člane, ki so bili ves dan v šoli, pri težkem delu itd. Večerja naj izravna zgolj mrzlo kosilo.

9. Gospodinje, pazite tudi na denarnico. Lahko tudi iz poceni stvari pripraviš dober jed.

10. Mizo in jedila napravite privlačne. Okusno in veselo lice mize zbuja tek in to ni zadnje, kar spada k pravilni prehrani.

Priprava likerja

Če pride nenapovedan gost, mu hitro lahko postrežemo s kozarčkom žganja ali likerja. Ker je liker v trgovini drag, ga ne bomo kupovale, ampak ga same pripravile. Liker se v steklenicah neomejeno dolgo drži. Liker ni pijača za vsakdanje uživanje. Za god ali na kak drug praznik bomo nabile čašico tudi domačim, ga ponudile slabotnim, bolnim ljudem in, kot sem že omenila, gostom.

Češnjev liker. Potrebujes 1 kg češenj, 1 1/4 l žganja, pol kg sladkorja.

Češnje stolči, jih daj v steklenico, posuj jih s sladkorjem in polij z žganjem. Steklenico postavi na sončen prostor, kjer naj stoji 3 tedne. Potem liker odcedi, nalij v primerne steklenice, zamaši in shrani. Prav tako se pripravi liker iz višenj.

Jagodov liker. Potrebujes 1 kg jagod, 1 l dobrega žganja in pol kg sladkorja.

Dobro zrele rdeče gozdne jagode daj v steklenico s širokim vratom in nalij nanje dobrega vinskega žganja. Zaradi okusa lahko dodaš strok vanilije ali košček cimeta in

Naš les za italijansko ladjo

Italijanska paroplovna družba „Italia“ je naročila nov veleparnik, ki naj nadomesti ladjo „Andrea Doria“, ki se je lani potopila potem, ko je blizu ameriške obale trčila na švedski parnik „Stockholm“. Ladja, ki je bila ponos povojne italijanske trgovinske mornarice, se je po nekaj urah potopila, potem ko ji je močni rilec švedske ladje razparal trebuh. Vzroki nesreče niso bili nikdar ugotovljeni, kajti obe prizadeti družbi, lastnici omenjenih parnikov, sta se še pred sodno razpravo poravnali in sklenili, da bo sta skupno poplačali odškodninske zahtevke potnikov. Ta poravnava je znak, da sta verjetno oba kapitana ravnala malomarno.

„Andrea Doria“ je plul na stalni liniji Genova—New York in prevažal v Italijo bogate ameriške turiste. Da ohrani tok dolarjev v Italijo, je družba „Italia“ naročila nov, še večji parnik, ki bo nosil ime „Leonardo da Vinci“. Tako bo renesančni slikar in tehnični genij, kot je bil Lenart iz Vincija (kraj v bližini Florence) nadomestil podjetnega genovskega admirala, ki je dal ime potopljeni ladji.

Minulo nedeljo so začeli gradnjo nove ladje v ladjedelnici „Sestri Ponente“ pri Genovi. Dolga bo 232 metrov, široka 18 metrov visoka pa 15 metrov. Mogla bo sprejeti 1200 potnikov v udobnih kabinah, a gnali ga bodo turbinski motorji s 60.000 konjskimi silami (PS). Na krovu bo imela električno centralo, ki bi lahko oskrbovala z razsvetljavnim tokom mesto s 150.000 prebivalci. Njene destilacijske naprave bodo lahko prečistile dnevno 700.000 litrov vode. Razume se, da bo posebna skrb posvečena radarskim napravam, to je pripravam, ki omogočujejo razpoznavanje predmetov na večje daljave. Vprav odpoved radarja je ba je povzročila trčenje in potopitev „Andrea Doria“. Zato je sedanja skrb razumljiva.

Ta plavajoča palača bo požrla mnogo gradbenega materiala, predvsem lesa. Genovske ladjedelnice so že sklenile generalno pogodbo z upravo Meyr-Meldorfovih gozdov na Štajerskem za dobavo celotne količine potrebnega lesa za novo ladjo. Ta nova pogodba dokazuje, da gozdovinske vezi med alpskimi deželami in Sredozemljem še danes držijo. Ze v preteklosti so Benečani svoje laganjsko mesto zgradili na deblih, ki so jih posekali po gozdovih Kranjske, Istre, Štajerske in Koroške ter jih zabili v vodo in močvirje, da potem nanje postavijo svoje mogočne palače. Še pomnijo stari očanci v naših karavanskih vaseh, kako so iz Kort vozili jambore preko Kranjske v Trst. Ponosno benečansko ladjevje je bilo zgrajeno iz lesa, ki so ga posekali na vzhodni obali Jadrana, na ozemlju, kjer danes golo kamenje štrli v zrak in priča poznim rodovom o kazni, ki zadene tiste, ki posekanih gozdov ne zasedijo znova.

6. šte. „VERE IN DOMA“

Na uvodnem mestu prinaša lep opis Rožne doline, ki v občutni besedi povezuje lepe kraje s kremenitimi slovenskimi možmi iz te idilične deželice med srebrnim trakom Drave in mogočnimi vršaci Karavank. Hanzi Dobnik oriše lik Matije Majarja Ziljskega, velikega rodoljuba, ki je pred 65 leti legel v grob, potem ko je vse svoje življenje posvetil svojemu narodu. Matija Majar Ziljski je svetu odkril lepote ziljske narodne noše, „svencle“ ali Slovence, ko je pred devetdesetimi leti poslal zbirko ziljskih noš na vseslovensko narodno razstavo v Moskvi, kjer so Ziljanke tvorile najlepšo skupino. Na oris življenjskega dela tega moža pisec navezuje nekaj klenih misli o nalogah, ki jih mora opraviti današnja generacija. Valentin Polanšek nadaljuje svojega „Obirjana“, ki — posebno v ožji okolici podjunske gore — zbuja vedno večje zanimanje. Iz morda najprisrčnejše zbirke Prežihovega Voranca je uredništvo izbralo črtico „Bolečina“, ki prikazuje življenje, kot so ga ob prelomu stoletja imeli otroci po naših krajih, ko je bil kruh pičel, a le materina ljubezen neizčrpna. J. Polanc je prispeval jezikovno izbrusen prevod karakterističnega odlomka iz romana Jacquesa Perigarda „Očka osmih otrok pripoveduje“. Kratek, a klen je prispevek „Iz švicarskih sanj“, ki bi ga bilo treba dvakrat prebrati in prevesti še v kak drug jezik — za tiste, ki hočejo razumeti. Urednik P. Zablatnik obravnava kresne in binškošne navade na Koroškem, pri tem se posebej ustavi pri ziljskem štehanju. Iz kresne tematike zajema tudi Milka Hartmanova z odlomkom iz igre, ki prikazuje v pesniški besedi ljudsko verovanje o skrivnostni moči te noči. V razpravi „Ti in ona“ se nadaljuje obravnava razmerja med obema spoloma. List prinaša nadalje pesmi Milke Hartmanove in Maksa Sorga. Število dopolnjuje zaglavje „Pisano polje“ s prosvetno kroniko, rubrika za žene ter pestri kotiček.

Šola za javno življenje

Prosvetaš bodi vojak, ki z orožjem duha in prepričanja brani drago posest pred grabeljivimi rokami.

Prvo in najvažnejše orožje je izobrazba srca in razuma. To ti nudi dobra šola, kulturne organizacije, življenje tvoje fare, nudi ti knjige, prosvetni večeri, sestanki in tečaji.

Društveno življenje je bilo med Slovenci že vedno zelo razvito. Vsaka župnija je imela včasih celo po več organizacij — nekatere jih imajo seveda še dandanes. Kulturno-prosvetna ter mladinska društva imajo največ zaslug za umsko in нравno izobrazbo ljudstva. Iz vrst prosvetnih organizacij so izšli številni javni delavci na kulturnem, gospodarskem, združnem in političnem področju. Zasluga teh organizacij je, da so vzgojile lepo število mladih navdušenih pobornikov narodnega in verskega preporoda. Kulturno-prosvetne organizacije so najboljše in najuspešnejše šole za javno življenje.

Naša dolžnost, draga mladina, je, da jih obdržimo in čuvamo in da jih priključimo zopet v novo življenje v tistih farah, kjer je prosvetno delovanje že zaspalo, kajti na ta način bomo dali naši mladini možnost izobraževanja, ki je za fante in dekleta, ki nimajo možnosti priti v slovensko gimnazijo, velikega pomena.

Zaposlimo mladino, fante in dekleta. Dajmo mladini lepših časov, kot pa jih najde v gostilni in pri raznih veseljah do rane jutra. Pokažimo ji lepši cilj! — Naši kmečki in delavski fantje naj se pričnejo zanimati za naloge, katere jih še čakajo: delo v občini, v fari, v raznih organizacijah, duhovna in нравna obnova. Če kdo, potem je mladina tista, ki bo, če bo pravilno vodena, dala naši dobi nov obraz — veselega ustvarjanja duhovnih vrednot, plemenitega tekmovanja za gospodarsko, kulturno in narodno povzdigo. Toliko je perečih vprašanj, ki kličejo po rešitvi, toliko nalog, ki so neodložljive. Prosvetne organizacije morajo ta vprašanja in te naloge prikazati mladini, jo vpreči v delo, da ne bo utonila v mlahnosti, ki nikakor ni v skladu s pojmom katoliškega fanta in značajnega dekleta.

Dobra organizacija vzgaja članstvo za delo v javnem življenju s tem, da jih navaja k poštrevnosti. Nič velikega se ne more storiti brez poštrevnosti sodelovanja useh. Iz žrtev posameznikov, ki je združeno v organizirano skupnost za dosego nekega cilja, rastejo uspehi. Nasprotno pa sebičnost, ki vidi le ugodje, povzroči boleče rane usake žive skupnosti. V društvu se člani naučijo poštrevnosti s tem, da si odrečejo n. pr. ugodnosti počitka, ko morajo k vajam ali predavanjem. Tu se naučijo ceniti složno, skupno delo, ko vidijo, da eden ne zmora ničesar, vsi skupaj pa mnogo. V društvu se nauče podrediti svoje osebne interese interesom skupnosti. Ta smisel za skupnost, za žrtvovanje, disciplino, ponesejo potem tudi v javno življenje, ki ga ne gledajo iz svojega ozkosrčnega, sebičnega stališča, ampak ga presoja iz stališča obče blaginje, ker so se tako naučili v šoli za javno življenje, v organizaciji.

Še več! Organizacija, ki pravilno pojmuje svojo nalogo, uvaja članstvo za uspešno delo v javnosti s tem, da jih uči lepega vedenja, in sicer tisto lepo obnašanje, ki se kaže v plemenitem mišljenju in v plemenitem srcu. Tu se uči mladina nastopati in govoriti, da bo lahko nekoč uspešno zagovarjala in branila narodne, socialne in gospodarske ter verske težnje.

Vzgoja, to bodi glavno pravilo za sleherni organizaciji. Nesmrtni Slomšek je zapisal pred več kot 100 leti: „Šola pa, če dobra ni, boljše, da je ni!“ To velja tudi za vsako organizacijo, kajti življenje ni praznik, ampak delavnik. Le oni bo kos nalogam, ki bo vzgojen v trdi šoli resnega pojmovanja dolžnosti, dela in žrtev.

Delo prosvetnih društev se razvija zlasti v treh smereh:

1. predavanja poučne in narodno-izobrazevalne vsebine po enotno zasnovanem skupnem načrtu,

2. dramatične predstave z raznimi igrami,

3. pevski nastopi. Poleg tega je še veliko zanimivih in privlačnih snovi za prosvetne večere in predavanja. V mislih imam zlasti vprašanja narodnega, poklicnega, gospodarskega in socialnega značaja, ki preprostega človeka dnevno srečavajo in ga kot taka resno zanimajo.

Tu je široko polje kulturnega dela, ki ne bo zlepa moglo biti dovolj obdelano. Seveda je predpogoj za uspeh zadosten kader strokovno dobro podkovanih moči.

Izredno kulturno poslanstvo vršijo prosvetna društva z raznimi igrami iz narodovega življenja in njegove zgodovine. Lepe in umetniško vredne predstave so visoka šola za srčno izobrazbo ljudstva, pa tudi za buditev narodnih in človeških čustev.

Nad vse važno kulturno delo pripada petju. Slovenci smo znani in priznani pevci. Koroški Slovenci s svojo značilno pesmijo smo pa prvaki slovenskega petja. V pesmi je namreč silna moč, kakršne nima nobena druga panoga kulture in umetnosti. Zgrabi ti srce in dušo in jo dvigne iz nižini vsakdanjega trdega življenja pred prestol večne lepote.

Gradimo zato, draga koroška mladina, mostove, verujmo v dobro jedro usakogar! Bodimo dobri napram usakomur, skušajmo si pridobiti osebno spoštovanje občinstva.

— k.

ANITA:

Oj planine... čar in biser damovine!

„Planine sončne, ve moj raj“, je zaklical Gregorčič. In njegovemu klicu so se odzvali tisoči ter pohiteli na sončne vrhove naših gora, da se naučijo svežega zraka in sprostiti duha. — Tudi z bratom sva se že nekaj časa pogovarjala o nekem izletu. No končno je le prišel dolgo zaželeni dan. Oprtala sva nahrbtnike, jaz sem hotela vzeti tudi koco. „Ne bodi vendar tako zmrznjena, kaj misliš, da bova spala tam gor!“ se je norčeval brat. „Se žal ti bo, ti boš kriv če bo mene zeblo“ — sem ugovarjala. Nič ni pomagalo — morala sem se vdati.

Vroč je pripekalo sonce, ko sva peščila po cesti in komaj čakala, da naju sprejme prijetni hlad smrekovega gozda. — Pot je postajala čedalje bolj strma, pečine in nizki borovci so naznanjali, da se bližava kraljestvu planin.

Do večera sva prispela h koči, kjer je bila zbrana že precejšnja družba in še vedno novi so prihajali. Prostor sva dobila samo še na skupnem ležišču, tu pa žal vso noč ni bilo „ljubega miru“. Komaj so eni polegli in utihnili, že so prišli drugi. Že precej pozno so prirpotali trije planinci, ki so se malo predolgo zadržali pri svojem „pollitruku“, kakor so dejali. Pa jih je moralo biti kar precejšnje število, samo od enega gotovo ne bi bili tako hrupni. Ti se kar niso mogli „ugnezdit“, eden je bil bolj širok kot drugi, kreganja in prekopicavanja kar ni hotelo biti konec! Svareč glas v temi izrazi željo, da bi bil čimprej mir. „Pa daj ušesa dol in sedi nanje, saj ni treba poslušati“, je odvrnil eden izmed njih, ki je bil hkrati tudi najbolj gostobeseden.

Tudi jaz bi se rada kaj pripomnila, pa sem bila ob tem svarilu raje tiho. Morda bi se počasi vendarle polegel ves živčav, da se ni ravno takrat pričelo oglašati iz kota smrčanje, kakor brundanje starega medveda. Oni trije v kotu so zopet oživel. „Tone, pojdi ga podregat, reci mu, naj še kakšno polko zagode, koračnice smo se že naveličali!“ predlaga eden. Seveda je Tone hitro ubogal. Pritiplje se do njega in kliče z vsemi lepimi imeni; ko le ni nič pomagalo, ga prime za noge in ga pocuka, toda smrčavec se je samo obrnil na drugo stran „nhm“ in zopet se je nadaljevala stara pesem. Ljubezni mu je hitel prigovarjati, naj vendar preneha z operetno glasbo — pa stari gospod ga že ni več slišal.

Kljub prošnjam in ugovarjanjem ostalih Tone le ni hotel popustiti. Odsel je iz sobe in se čez nekaj časa vrnil s kozarcem vode. Nekje je iztaknil žepno svetilko, posveti in previdno vlije nekaj kapljic vode v nos in usta. Takrat pa je napravilo v kotu hrtrk — grtrr in že se je vili ploha besed.

Kaj, kaj, kaj je to, kdo je tisti nesramnež, predrznež? — Streha toči, saj smo vas že prej opozorili. — Dvignil se je, da se prepriča — pa smola, ravno

MLADINSKI DAN V SELAH

Mladina boroveljske dekanije si je letos izbrala gorsko cerkvico na Sedlcah, da poroma na to najnovjšo božjo pot Fatimske Gospe in pod njenim okriljem obhaja svoj mladinski praznik, se poveže med seboj in utrdi v zvestobi veri in narodu. Popoldanski mladinski tabor na Šajdi pod lipo na Kališnikovi trati pa naj pokaže, koliko idealizma, talentov in marljivosti se zrcali v nastopih farne mladine posameznih župnij.

Cerkvena slovesnost na Sedleah

Krasno poletno jutro nedelje 16. junija je obetalo lep dan. Na cesti proti Selam je zaživel živahen promet. Polno zasedeni avtobusi, avti, motorji in mopedi so dovažali fante in dekleta iz sosednjih župnij, domači pa so prihajali tudi peš. Zbirališče na Kališnikovi trati je nudilo pestro sliko: dekleta večinoma v krojih „dečve“ ali podobnih, fantje deloma uniformirani: v belih srcah in temnih hlačah, zastave in prapori. Pred 10. uro se je mladina uvrstila v procesijo, ena farna skupina za drugo. Dolga je bila vrsta: 460 mladih je nekdo naštel. Med molitvijo in petjem nabožnih pesmi in vihranju praporov se je procesija vztrajno vpenjala po vijugasti poti po Šajdi svojemu cilju naproti.

Ubrano zvonjenje od cerkvice sem jih je pozdravljalo in tam je že čakalo večje število vernikov, ki so prišli na Sedlce k božji službi. Zastopnik prevz. nadpastirja mil. g. kanonik Aleš Zechner je prišel že 2 uri prej, da je bil romarjem na razpolago kot spovednik. Vsa množica, okoli 700 ljudi, se je zgrnila okoli oltarja pred cerkvico, ki je bil ves okinčan s šmarnicami (solzicami) iz bližnje Košute. Med slovesno peto mašo mil. gospoda kanonika je mladina odgovarjala in prepevala ob spremljavi plajberške godbe, da je kar odmevalo od obkrožujočih

gozdov. To je bil res edinstven prizor, ki je dvigal srca k Bogu. V pridigi je mil. g. kanonik navduševal mladino, naj bo božja mladina, trdna v veri in zvestobi Kristusu Kralju. Mogočno je ob koncu pridige mladina zatrdila to zvestobo in obljubila utrjevati božje kraljestvo v sebi in ga apostolsko širiti v farnem občestvu. Okoli 140 obhajancev se je okrepilo z angelskim kruhom.

Opoldansko zvonjenje je množico povabilo, da je za sklep cerkvene slovesnosti zapela angelsko češčenje, potem pa so gruče odhajale od tega idiličnega božjega kota gozdnate višine nazaj proti Kališniku, da si privoščijo potrebnega okrepčila.

Akademija na mladinskem taboru pod lipo

Tipičen kras mnogih naših vasi je vaška lipo. Tudi na robu lepe ravnice pred Kališnikovo hišo se košati mogočna lipo z več vrhovi, stara gotovo že nad 200 let. Pod to lipo so vrli selski fantje postavili velik podij za nastope. Debelo deblo s podočo Brezmadežne in zelene košate veje drevesa so tvorile lepo naravno prizorišče.

Med opoldanskim odmorom so se štirim duhovnikom pridružili še ostali dušni pastirji dekanije, da je bilo navzočih 10 duhovnikov, ki so zdaj načelovali svojim skupinam. Tudi iz Celovca je došla družba kulturnih delavcev z g. ravnateljem dr. Tischlerjem na čelu.

Ob pol treh se je mladinski tabor pričel s petimi litanijami, nakar ga je otvoril dekanijski voditelj mladine č. g. Vošnjak. Spored je bil mikaven in pester, pa tudi od vseh lepo podan. Pozdrav vsem farnim mladinskim skupinam je govoril fant iz St. Janža. Pesem „Zakipi, duša“ je res kar prikipe la iz vrst združenih moških zborov iz St. Janža, Šmarjete in Sel. Šentjanški fantje so nato izvajali simbolično vajo po napevu „Morska zvezda“. Podobno so predvajala plajberška dekleta „Moja duša poveljuje Gospoda“. Oba nastopa sta močno ugajala. Prof. dr. Valentin Inzko je v svojem govoru nakazal na razne zablode dela sedanje mladine in orisal razne možnosti delovanja katoliške mladine. Šmarješki mešani in moški zbor je s par pesmimi dokazal, da je dobro izvežban. Deklamacija „Trpeča mati“, ki so jo Plajberžani res občuteno podali, nam je segla globoko v srce. Lepe glasove in gibčne pete so pokazala šentjanška dekleta z rajanjem po napevih narodnih pesmi. Tudi Bilčovs je bil zastopan s pevskim sekstetom. Selani so pa uprizorili tri prizore iz Miklove Zale: prisega mož pod vaško lipo, zaroko Mirka z Zalo in vrnitev Zale iz turške sužnosti. V srce so nam segli nauki starega Serajnika in obljuba mladega Mirka. K svatom so se pridružili ostali selski pevci, da so zapeli par narodnih in „Rož, Podjuna, Zilja“. Rajanje parov v narodnih nošah je zaključilo nastop Selanov, združeni pevski zbori pa so še zapeli pesem „Lepa si, Rožna dolina“. Prisega Kristusu Kralju je končno zadonela v pesmi „Vzkliki“.

Zaključil je akademijo mil. g. kanonik Zechner, ki je mladini sporočil pozdrave in blagoslov prevz. škofa. Duš škofa Pavliča, ki je bil rojak iz boroveljske dekanije in velik prijatelj mladine, naj bodri današnjo mladino k čednostnemu življenju in delu za rešitev vse mladine, ki je v nevarnosti.

To je bil res dan, ki ga je naredil Gospod! Vreme je bilo kar najugodnejše. Cerkvena slovesnost in mladinska akademija pa sta razplamteli ogenj svetega navdušenja. Pokazal pa je mladinski dan tudi, da je mladina nadarjena, kulturno visoka in da je polna svetih idealov.

ZA DOBRO VOLJO

Nevaren šolski obisk

Nekoga dne se pojavi v razredu razburjen mož, ki vihti grozeče veliko kladivo. Učitelj ga opazi še pravočasno ter hiti po ravnatelja. Ravnatelj pa ga napade v ostrem tonu: „Zakaj nam grozite s kladivom?“

„Ne grozim nobenemu, ampak hotel bi vendar enkrat že zabiti žebelj na klopi, kjer si moj sin vsak dan strga hlače!“

Trgovski vzdihljaj

V življenje je človek postavljen — h grobu ga nesejo — samo v konkurz je treba pa iti.

(Konec na 8. strani)

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

SITNA STRANKA

Mali mož v ponošeni obleki, ki je stopil v trgovino firme Lammers & Co. pač ni delal vtisa odjemalca, ki bi ga bilo treba resno jemati. Kljub temu je vodja podružnice Weser blagovolil namigniti bližnjemu vajencu, da došleca postreže. Ko pa je Weser z enim ušesom zaslišal nekaj o „boljši obleki“, je nenadoma oživel. Odrinil je vajenca na stran in s široko potezo pokazal proti prvemu nadstropju.

„Izvolite se potruditi z menoj v prvo nadstropje, gospod! Pokažem vam tam lahko naše najnovejše modele.“

Mali mož je prikimal. Nekoliko okorno se je podal v prvo nadstropje. Vodja podružnice je prijazno stopal za njim. Čim sta prispela v višje nadstropje, je Weser vprašal: „Ali ste si v mislih že izbrali kako posebno barvo?“

Mali mož je, kot da si ne bi vedel pomagati, skomignil z rameni. „Na to nisem pomislil,“ je odvrnil, „sicer sem pa bral v časopisnem oglasu, da firma Lammers & Co. nudi izbiro v vseh barvah.“

Weser se je pokroviteljsko nasmehnil: „Se razume,“ in širokopotezno odgovoril: „To tudi imamo. — Pa vendar imate v mislih kako določeno barvo.“

„Prav nič ne vem, kaj,“ je odgovoril mali mož. Obraz mu je zalila rdečica in delal je zelo neboljčen vtis.

„No, no sicer pa bomo videli,“ je ne ravno prijazno odvrnil Weser.

Z vsako obleko, ki jo je pokazal kupcu, je postajal Weserjev obraz mračnejši, kajti kupec je vedno znova odkimal.

„Ne, ne,“ je le-ta dejal odločno, ko mu je Weser povedal ceno ene izmed oblek, „toliko denarja nisem nameraval izdati. Gotovo ne,“ je pristavil, kot da bi se hotel opravičiti. Weser je začel razdraženo mrmrati.

„Dobro blago pač stane svoj denar,“ je odvrnil ujedljivo.

„Toda v oglaših firme Lammers & Co je rečeno, da nudi obleke po vseh cenah,“ mu je boječ ugovarjal mali mož. Pogledoval je vodjo podružnice podobno, kot gleda zajček kačo klopotačo.

„Torej, prav,“ ga je prekinil Weser, „pojdite z menoj nazaj dol. Tam imamo cene-robo.“

Odšla sta nazaj po stopnicah navzdol in malemu možu se je tako mudilo, kot da bi se bal, da ga vodja podružnice morda od zadaj ne pobije s pestjo na tla.

„Koliko ste pa pripravljene izdati za obleko?“ ga je vprašal Weser, ves divji. Zavedal se je, da so ga v tem trenutku vsi njegovi podrejeni ostro opazovali. Sedaj jim mora pokazati kos prave prodajalne umetnosti, kakorkoli že, temu malemu možu mora obesiti kako obleko. Toda mali mož je bil

odpornejši, kot je vodja podružnice pričakoval. Vedno je imel kak ugovor; bil je sicer boječ in je vsaki pripombi pristavil dve opravičili, vendar k nakupu ga ni mogel Weser pripraviti.

V Weserju je vse vrelo od jeze. Pred očitim izbruhom se je sicer še zadrževal, toda v kratkih presledkih so zublji jeze švigali iz ust v obliki strupenih pripomb.

„Strele gromska, kaj pa pravzaprav hočete“, se na koncu ni več mogel premagati, „pa menda ne prvovrstno obleko za 120 šilingov?“

Mali mož se je prestopal z ene noge na drugo. Očividno je bil v strašni zadregi. „Res bi jo prav rad kupil,“ je rekel skoraj šepetaje, „če bi mi jo...“

„... dali zastoj, kajne!“ je zarenčal Weser. „Kaj je zdaj, vzamete to rjavo obleko ali...?“

„... zelo mi je žal, toda...“

„Torej ne?“

Mali mož je prikimal z glavo, z globokim obžalovanjem na obrazu.

„Ali imate še kako željo?“ ga je vprašal Weser z glasom, ki je postal hladen kot led. Njegov srd se je spremenil v zaničevanje, ki ga je odkrito kazal.

Mali mož je zlezal vase kot kupček nesreče. „Morda, morda,“ je začel obtovaljaje, „imate kako kravato, ki bi bila primerna zame? V oglaših firme Lammers sem bral, da...“ je nadaljeval z obotavljajočim glasom.

„Tam, na oni strani,“ ga je odsekano prekinil Weser in pomignil vajencu. „Gospod

želi kravato!“ se je še obregnil. Potem se je obrnil na peti in odšel k blagajni.

Tam se je čez deset minut mali mož pojavil znova. Izkazalo se je, da tudi kravate ni kupil. Namesto tega si je nabavil dve paličici za srajčne ovratnike v skupni vrednosti 1.20 šil. S pogledom, ki je prosil odpuščenja, je mali mož ponudil denar vodji podružnice, ki ga je od zgoraj navzdol hladno motril.

„Ali bi mogel dobiti potrdilo o tem nakupu?“ je ponižno vprašal mali mož. — Weser je prebledel. „Seveda, vrag vas naj pobere“, se je zadril z od jeze pridušenim glasom. Mali mož je še bolj zlezal vase. S poslednjimi močmi je ponovil svojo prošnjo. Weser ga je ošinil s krvavim pogledom.

„Zaradi mene, lahko dobite še to prokletost potrdilo,“ je zavreščal hripavo. Hlastno je zagrabil bližnji blok in potegnil svinčnik. „Imel!“ je nadrl malega moža. „Ime!“ je ponovil z glasom, ki je prehajal v tuljenje.

In kot šum vodopada je zadonel odgovor v Weserjevo uho.

„Lammers,“ je dejal mali mož. In potem še enkrat: „Lammers.“ Njegov glas je nenadoma je postal trden, celo krepak in prav nič več boječ.

Weser je stal kot ohromel.

„Lammers?“ je vprašanje zajecjal.

Mož, ki zdaj ni zgledal več tako majhen, je prikimal. Skoraj dobre volje je vprašal: „Kako dolgo ste pa bili pravzaprav vodja podružnice?“

„... bil?“

„Tako je,“ je potrdilno prikimal prej tako mali mož. „Bili, do danes in niti en sam dan več!“ Vljudno se je nasmehnil.

„In sedaj boste pa še tako ljubeznivi in mi dali potrdilo za 1,20 šil.“

GERD HAKE:

Tak je, kot moj sin

„Iščemo nočne stražarje. Službena obleka.“ Ko je Walter Brandt tistega dne na poti k posredovalnici za delo opazil ta oglaš, se mu je zdela misel, da bi prevzel službo nočnega čuvaja, kar se da nespametna. Uradnik na posredovalnici pa mu je kar naprej zatrjeval: „Nič ni. Pri petdesetih letih boste težko dobili službo v svojem poklicu.“

„Nočni čuvaj?“ je vprašala Brandtova žena. „Človek, tega vendar ne boš delal, saj imaš maturo. Poskusi raje še kje drugje!“

Delovodja na velikem gradbišču ni vprašal po maturi. Brandt je nekaj časa po osem ur dnevno metal pesek v požrešno odprtino stroja za betoniranje. Po štirih tednih tega dela ni zmogel več. Zdravnik mu je povedal, da ima preslabo srce. „Čemu se rinete med betoniranje, ko ste pa knjigovodja?“

Ko je ponovno stopal proti posredoval-

nici za delo, je opazil oglaš v širokem oknu: „Iščemo...“ Takoj so ga sprejeli. Knjigovodij je bilo morda preveč.

Brandt se je kmalu navadil na svojo dnevno dolžnost: vsak večer se je javil v pisarni podjetja, ki je organiziralo stražno službo. En dan je stražil tu, potem spet kje drugje. „Danes imam nekaj dobrega za vas,“ je uradnik v pisarni vzel njegov kartonček iz registra. „Peljite se v tovarno ur, saj veste, v Križni ulici je, tam je šel eden za tri tedne na dopust. Industrijski policaj vas že čaka. Vse vam bo pojasnil.“

Industrijski nočni čuvaj je bil malce nasajen: „Kaj naj vam povem? Najprej bova popila kavo, potem pa bova igrala šah.“

Popila sta kavo, Brandt je postavil figure. Sedela sta v majhni vratarjevi uti, ki je imela steno vso polno električnih stikal.

„Vsaki dve uri mora eden izmed naju v pi-

lila, toda Janez ji ni hotel dati naslova; tako mu je naročil Niko.

Nabiram

Čebela,
kaj bi tako hitela
in dalje, dalje po svetu drvela?
Čemu nabiraš nektar,
kje je tvoj oltar,
da nanj polagaš svoj dar?

Jaz pa drvim skoz gozdne temine,
igraje lovim nedolžne spomine
in zdi se mi, da plavam med stebri katedrale!
Srce mi poje magistrale,
uverturo drozda sta zapela
ob njivi, ki prve je kali nebesom razodela;
bleščeče ozare
že nočna slutnja tare. —

Nabiram misli, komaj porojene
iz koprnečih pomladanskih tal;
dvomov pa kliče že mene
neizrekljive sreče glas zal!

Valentin Polanšek

sarno k avtomatu, ti bom že pozneje pokazal, eden pa ostane vedno tu.“

„Vidiš, tule ta žarnica. Če se zasveti, je to znak, da hoče nekdo vdreti v tovarno. Šest let sem že tu, pa se lučka še ni zasvetila,“ se je široko smejal.

Nočni čuvaj je pripovedoval o svojem sinu: „Devetnajst let mu je, kot mehanik dela, lep denar zasluži. Hoče si kupiti motorno kolo, pa sem mu rekel, da bi bil Moped za sedaj kar dober. Njemu je premalo, menda so punce na motorna kolesa kot muhe na med.“

Brandt je kimal: „Moj je izpolnil sedemnajsto, v gimnazijo hodi. Pravi, da bo študiral. Inženir bi rad postal. Denar, denar!“

Pripovedovala sta si, kadila, igrala šah in postajala utrujena.

Potem se je iznenada zasvetila tista žarnica: „Luč gor! Številka tri, v skladišče morava! Brž!“

Stekla sta čez dvorišče, ki se je kopalo v mesečini. Nočni čuvaj je tipal po steni, prižgal luč, repetiral samokres in zavpil. Dva fanta sta se jima začela bližati z dvignjenimi rokami. Šele zdaj je Brandt opazil, da ima njegov spremljevalec pištolo v rokah.

Fanta sta se ustavila, iznenada je Brandt na široko zamahnil in pripeljal klobuto tistemu, ki mu je bil najbližji. Potem sta telefonirala na policijo.

„Zakaj si ga udaril?“

„Zal mi je! Veš, ko je stal tam pred menoj in so mu na čelo silili plavi lasje, oči pa so se mu kljubovalno svetile, sem mislil...“

„Kaj?“ je vprašal nočni čuvaj.

„Prav tak je bil kot moj fant,“ je Brandt s težavo iztisnil iz sebe. „Opazil sem tisti znani kljubovalni pogled in sem zamahnil. Žal mi je, pa ne morem za to.“

F. GRIVŠKI: 30

Vozniki POVEST

Zagrabil je bič in tolkel ž njim ob tla. Na prag je stopila Tilka. Ko jo je zagledal, je skočil pokonci kakor gad in rjul na ves glas: „Ven iz hiše, lajdra nesramna! Vse si nam razdejala, sama sramota je v tebi! Kod se vlačiš? Hiši si ukradla čast, očetu zaslužek, materi zdravje! Ven se spravi, da te nikdar več ne bom videl!“

Zamahnil je z bičem in tolkel po Tilki, da se je zvila na tla. Mati je skočila k hčerki in dvigala roke. Tudi po njenem hrbtu je žvižgal bič.

Tedaj pa se je bliskovito pognalo dekle na kvišku. Zakadila se je v očeta in ga zgrabila za roko. Oči so ji divje žarele, ustnice so trepetale in pod očesom ji je tekla kri.

„Nehajte! Matere ne boste topli! Mene ubijte, če hočete, mamó pustite!“ Gregor je obstal kakor kamnit. Roka mu je omahnila.

Srepe oči je uprl v Tilko in zasikal: „Pocestna sil!“ Ponosno se je vzravnala in izbruhnila: „Oče, ki hčer prodaja za cesto, nima pravice psovati!“

„Kdo te prodaja?“

„Vi!“

„Komu?“

„Polirju ste me hoteli prodati — za denar!“

„Lažeš — sama si se prodala!“

„Jaz ne! Nisem naprodaj, tudi za vašo voznjo ne!“

„In kaj je s polirjem?“

„Konec!“

Vrgel je bič v kot in molče odšel v izbo. Tilka je dvignila mater, ki je ihtle sklepala roke. Objela jo je in poljubila.

„Kako je s teboj, otrok moj!“ je vprašala vsa v solzah.

„Dobro, mama! Ostala sem vaša!“

„Hvala Bogu in Materi božji!“

Starka je prekrizala Tilko na čelo in ji obrisala krvave kaplje, ki so ji drsele po licu.

List se je nagloma obrnil. Zivljenje je pisalo novo stran, umazano in podlo, da se je zagabilo vsem vaščanom. Polir se je spet udomačil pri Ludviku. Oklenil se je Elze, ki mu je bila uslužna. Krčmar je pustil vse, samo da je prišel spet do zaslužka. Zmenila sta se s polirjem, da mu prepusti vso voznjo. Skupaj sta šla v mesto in kupila težka dela za majhen denar. Bil je nosač pri županu, delavec na žagi in zadnja leta peskar na cesti. V kamnitih votlinah je lomil kamen. Nekdaj mu je mina sprožila kamen, ki mu je izbil desno oko in močno poškodoval levega. Ker je slabo videl, so ga poslali najprej v jame, kjer je tolkel kamenje. Na enonožnem stolu je sedel in udarjal po kamnih, da so se drobili kakor sol. Z velik tovarni avto. Polir je dobil šoferja,

ki je vozil pesek iz jam. Kmetje so se umaknili iz gostilne in kleli. Vsi vozniki so izgubili voznjo. Prodali so konje in zapeljali vozove v kolnice, kjer so stali kot zaprašeni spomini na one čase, ko je vriskala cesta.

Nekateri gospodarji so se spet približali zemlji. Ta preobrat je najbolj v živo zadel Gregorja. Sosedje so mu skoro privoščili, da je bil odrinjen od voznje. Zamišljen in potr je taval iz kolnice v hlev. Hodil je okrog njiv, pa se ni dotaknil nobenega dela. Najrajši se je zgubil v gmajno in zvil k peskarjem. Na golih gričih je gledal na belo cesto, ki se je vila ob rebru. Nikdar ni zvil v gostilno in celo k maši ni več hodil, dasi ga je žena lepo prosila ter mu prigovarjala. Kadar je slišal hupati Ludvikov avto, je povesil glavo in zaklel.

Tilka je morala prestati največ bridkosti. Polirja ni bilo več k hiši. Dekleta so se nasmihala in škodoželjno zrla za njo. „Sedaj pa ima svilene nogavice in prozorne jopice! Naj obesi čevljičke za svoje skuštrane lasel! Ne bo se več vlačila z motorjem!“ Zavist je mešala jezike, da so sikali najbolj neverjetne vesti o Gregorjevi „gospodični“. Posebno so se v obrekovanju izkazale pevke. Tilka je čutila zasmehljive poglede. Umaknila se je ljudem in z materjo hodila na njive. Najrajše se je mudila na vrtu. Pismo, ki ga ji je pokazal Petrov Janez, je dvakrat prečitala. Uvidela je, da je fantu storila veliko krivico. Posebno jo je razveselil pozdrav, ki ga je izročil Niko. Rada bi se mu zahva-

lila, toda Janez ji ni hotel dati naslova; tako mu je naročil Niko.

Ob vznožju peščenega hriba koncem vasi sta se stiskali dve revni bajti. Neometani zidovi so nosili razdrapano streho z razbitimi korci. Okna so bila ubita in zamašena s cunjami. Stare trte so spletale polomljen latnik, pod katerim je stala lesena klop. Roji muh so se podili po gnojišču, kjer so brskale kokoši in nekaj piščancev. Pred bajtama pa je tekla krasna, široka cesta ob prašnem grmu, ki je skrival revščino ubornih hiš.

V prvi hiši je stanoval peskar Fortunat s svojo hčerjo Erno in petletnim vnukom Nejčkom. Okrog šestdeset jih je nosil na hrbtu Fortunat, pa se mu še ni uklonil tilnik. Suh je bil kot dren in močan, da je kar z rokama privzdignil navrhani tesarski koš. Pozno se je oženil in že po enem letu postal vdovec z malo Erno. Dajali so mu roko je tipal in preizkušal grušč, če ni predebel. Največ je natolkel in najbolj pravšne koše je nadrobil, zato ga je polir upošteval kot delavca. Ni ga pa mogel trpeti kot človeka. Fortunat je bil ostrega jezika. Kar je nosil v duši, to je stresel na jezik in vrgel ven, naj je zadelo tako ali tako. Gospode ni mogel videti. Pijavke jim je pravil, z le-nuhi jih je zmerjal in niti župnika ni pozdravljaj. Očitati so mu, da zavaja fante.

(Dalje prihodnjič)

Največji ptič na svetu

Odkar so se prvi Evropejci naselili na Novem Zelandu, je ostala usoda legendarnega ptiča Moa skrivnostna in šele v zadnjem času se ta skrivnost počasi odkriva. Moa je bil največji ptič na svetu. Ni znal letati, kakor ne znata noj in emu, dosegel pa je višino 4 metrov. Prvi evropski naseljenci so še videli, da so plemenski poglavarji Maorijev nosili plašče iz kožuha teh ptičev s perjem vred. Šele nedavno so odkrili v kraških jamah mumificirane primerke ptice Moa s kožo in perjem. Prvi naseljenci so slišali od starih Maorijev, da so še v mladosti lovili ptiča Moa, vendar so bili ti ptiči veliko manjši.

Novembra 1948 so odkrili ob jezeru Te Anau kolonijo živih ptičev, za katere so menili, da so izumrli že pred 50 leti. Zdaj upajo, da se še nekje na tem velikem otoku, v nepreiskanih odročnih krajih nahajajo ti ptiči. Nekaj ostankov te ptice so odkopali leta 1889 pod plastjo ilovice in vulkanskega kamenja. Znanstveniki, ki so sedaj preiskali te izkopenine, trdijo, da so stari vsaj 2 do 8 milijonov let.

Da je bil otok Novi Zeland bogat na Moa-ptičih, dokazujejo številne najdbe želodčnih kamnov po vsem otoku. Posamezni ptiči so jih imeli po 220 hkrati v želodcu, ki so tehtali poltretji kilogram. Služili so za mletje hrane, zlasti zrnja, kakor pri kokoših.

Nogavice, žensko spodnje perilo, moške in otroške hlače dobite najceneje pri STOFFSCHWEMME, Klagenfurt, Benediktiner Platz.

Sedaj so pa le dobri . . .

Na sestanku z novinarji, ki ga je priredila Kmetijska zbornica v Celovcu, je podpredsednik OR Traußnig opozoril na veliko pomanjkanje poljedelskih delavcev, tako da morajo ponekod celo šoloobvezni otroci oskrbovati živino. „V težavnem položaju, v katerem se nahaja koroško kmetijstvo, sedaj Kmetijska zbornica proučuje možnost, da bi zaposlili, na podlagi prostovoljnosti, jugoslovanske begunce kot poljedelske delavce, ker sicer številnim kmetijam grozi nevarnost, da ne bodo mogli spraviti žetve pod streho,“ poroča v tej zvezi „Volkszeitung“.

Deželni kmetijski svetnik Windisch je izjavil, da bi s temi begunci bilo moč pomagati koroškemu kmetijstvu iz hude stiske. Deželni podglavar OR Ferlitsch pa je sporočil, da je skupno s predsednikom Kmetijske zbornice OR Gruberjem že interveniral na Dunaju, ker so varnostne oblasti „delale težave“ pri najemanju beguncev za poljedelstvo. — V smislu nekdanjih zahtev istih krogov jih namreč nemudoma odpeljejo v stran, — izven Koroške.

Hvala Bogu, sedaj so le pozabili na nevarnost „Unterwanderung-e“. Da pa se le kdo ne spomni na to strašilo, pa bi bilo dobro ponuditi delo tudi madžarskim beguncem, tako, da jim ne bo treba uprizarjati „sedječih stavk“ zato, ker nima vsak svoje sobe v taborišču. Gotovo jim bo marsikak kmet rad dal na razpolago prostorno sobo in jih še obenem primerno plačal za delo! Pa menda ti raje sedijo . . .

Eingekocht wird heut, juchhe!
Marmeladen und Gelee —
Fertig sind wir - eins, zwei, drei
König hilft uns ja dabei!

König EINKOCHHILFE

Oj planine . . . čar in bisec domovine!

(Nadaljevanje s 4. strani)

tu in tam pa tudi klini. — Megla, ki je pokrivala dolino, se je počasi začela dvigati. Hladen piš vetra je zavel preko skalovja.

Pa nisva bila midva edina plezalca v tej uri. Sem in tja je prikukal izza kamenja planinski križec in jo urnih korakov ubral naprej. Če pa je srečal svojega prijatelja, se je hitro vnela borba. Pri tem sta se obdelovala in prekopicovala, da ju je bilo kar zabavno gledati.

Pol treh je ura, je opomnil brat. Pohitela sem za njim, toda joj, za ovinkom zagledam stezo, ki je bila podobna konjskemu hrbtu. Na vsako stran je bila skoraj odsekana skala, prehod pa je bil širok komaj 30 do 40 cm, po dolžini pa približno 3 metre. Kar srce mi je zastalo. V glavi se mi je pričelo vrteti, da so vse skale plesale okrog mene. Brat je bil že spredaj in nisem hotela, da pride pogledat, kako omahujem. Kar bo, pa bo, sem si rekla. Poklekнем in po kolenih trdo oprijemajoč se na vsaki strani ter s pogledom, uprtim točno v sredino steze — se le srečno priplazim do kraja. Malo više dohitim brata, ki je ves zamaknjen opazoval ob robu previsa dolino pod seboj. Previs je bil tako nizek, da je brat moral potiskati nahrbtnik naprej. — Odtod zavije steza v severno stran stene. Prečkala sva še snežni plaz, ki pa je svojo prvotno barvo popolnoma izgubil, — bil je namreč čisto črn. Še en ovinek proti vzhodni strani, od tod pa le še dobre četr ure v hrib in na cilju sva. Imelo me je, da bi iz vsega srca zavriskala, pa si nisem upala motiti veličastne tišine, ki je vladala vsenaokrog.

Že so se prikazali prvi sončni žarki in poljubljali vrhove gora. — Ne najdem besed, s katerimi bi izrazila veličino tega trenutka. Kot blagoslov se je razlilo sonce po vsej širni pokrajini in posušilo kapljice rose, ki so se kot drobni kristali bliščale v soncu. Narava je bila čista in lepa kot velikonočno jutro. — Kot v panorami so se vrstili pod nama temni gozdovi, širna polja z valujočim žitom in belimi cestami, zeleni travniki in po gričkih posejane bele cerkvice — simbol slovenske zemlje. V soncu so se zrcalila jezera, mesta in tovarniški dimniki, ki nemo strme v sinjino. In v ozadju planine, veličastne v svoji nedosegljivi lepoti, kot okvir te čudežne umetnine nebeškega Stvarnika. — Vsa pokrajina, pod nama je izgledala kakor pisana preproga, stkana iz zlatih niti sončnih žarkov. — Takrat pa je bratu, ki sicer ni bil čustven, privrel iz srca vzklik: „Slovenska zemlja, zemlja krasna, kristal iz božje roke vzeti!“

Skupina planincev je prihitela na vrh, da vidijo ta edinstveno lepi prizor. Pričelo se je veselo planinsko razpoloženje. Močno vriskanje je pretresalo ozračje in pesmi kar ni hotelo biti konec.

Vračali smo se po drugi strani, k najbližnji koči, katere pločevinasta streha se je ob vznožju gore svetila v soncu. Nisem vriskala, pa tudi peti nisem mogla, venomer sem imela pred očmi sliko z vrha gore. V srcu se mi je zganila misel: „Pojdi na planine, da

boš znal ljubiti domovino!“ — Med glasnim vriskanjem smo prispeli h koči. Pred vrati je stala oskrbnica in se pogovarjala z nekim turistom, ki ji je vneto predstavljal svojo spremljevalko. Kaj ste bili vdovec, začudeno vpraša oskrbnica. O ne — se nasmije oni, z Irmo sva se razšla in kaj hočeš . . . „Človeku ni dobro samemu biti!“ — poiskal sem si drugo. Očividno je bilo njegovi spremljevalki neprijetno, stopila je v vežo in ogledovala razglednice. Za korak je stopil mož za njo — potem pa zopet nazaj k oskrbnici in ji smeje še pošepetal: „Letos ta, — drugo leto pa morda že druga!, tako se počutiš dalje časa mlad!“ Široko se je nasmejal in samozavestno odkorakal za njo. — No ta ima pa lep način pomlaje-

Pestro in zanimivo

Statistika je dognala,

da ima v Ameriki 37 milijonov družin svoj avto in lastno hišo, kjer vidiš električne hladilnike, pralnice, sesalce prahu, razpraševalce in podobno. Istočasno so ugotovili, da je od 10 žensk 9 v službi izven doma. Ko so jih vprašali, čemu hodijo delat, so odgovorile, da zato, ker morajo v obrokih odplačevati tiste stroje. Z doma hodijo potemtakem delat samo zato, da jim ni treba delati — doma.

Evropa se pogreza

Že nekaj let opažajo skandinavski geografi, kako se njihove obale prav počasi pogrezajo v morje. Isto so ugotovili tudi Nemci za svoje pokrajine ob Severnem morju. Vodna gladina se vsakih pet let zviša za en centimeter. Zanimivo je, da se z Afriko godi prav nasprotno: tu zemlja vedno po malem raste iz morja.

Kitajci bodo poplavlili svet

Po zadnjem ljudskem štetju živi na Kitajskem že 600 milijonov ljudi. Če bo prebivalstvo stalno tako naraščalo, bo leta 1970 že 800 milijonov Kitajcev na svetu, leta 1995 že več kot ena milijarda. Tolikih množic ni mogoče nasititi tako enostavno. Velika nevarnost je, da bo nastala v tamošnjih krajih lakota in kitajski plaz se bo utrgal ter poplavljal velike dele sveta.

»Selo penzionistov«

Vas Viljevo pri Zadru šteje okoli 100 hiš. Znana je po tem, da so prebivalci te vasi sami mornarji. Viljevčani prežive svojo mladost in zrelo leta na morju, v starosti pa se vrnejo domov. V vasi ni mladih moških, zlasti v zimskem času najdeš samo starce in otroke. Čim fant odraste, gre v šolo, na ladjo ali v pristanišče. Stari prihajajo iz vseh krajev sveta domov in prejemaajo pokojnine. V Viljevu sta samo dve hiši, v katerih se pismoona še zgleda s pokojnino. Zato tudi imenujejo Viljevo »selo penzionistov«.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 1. 7.: 14,00—14,30 Poročila, pregled sporeda v tekočem tednu. — Ura pesmi: Manja Mlejnik. — 18,45—19,00 Za našo vas. — TOREK, 2. 7.: 14,00—14,30 Porobila, objave. — Narodne v prii. Emila Adamiča. — SREDA, 3. 7.: 14,00—14,30 Poročila, objave. — Iz koroške književne delavnice. — 18,45—19,00 Za ženo in družino. — ČETRTEK, 4. 7.: 14,00—14,30 Poročila, objave. — Iz literature Lužičkih Srbov. — PETEK, 5. 7.: 14,00—14,30 Poročila, objave. — Akustični mladinski list. (11) — 18,45 do 19,00 Za uho in peto. — SOBOTA, 6. 7.: 09,00 do 10,00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18,10—18,40 Za dobro voljo ob koncu tedna. — NEDELJA, 7. 7.: 07,20—07,25 Duhovni nagovor. — 07,25 do 08,00 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

Cemu ste v skrbeh, če boste še dobili „Naš tednik — Kronika“ v trafiki ali pa morda pri sosedu! Izpolnite to naročilnico in naš list dobite na dom!

Tu odrežite in pošljite kot tiskovino v ku verti na naš naslov (Celovec - Klagenfurt, Viktringer Ring 26)!

Kot naročnik dobite naš list hitro in zanesljivo!

Naročilnica

S tem naročam list

„Naš tednik — Kronika“

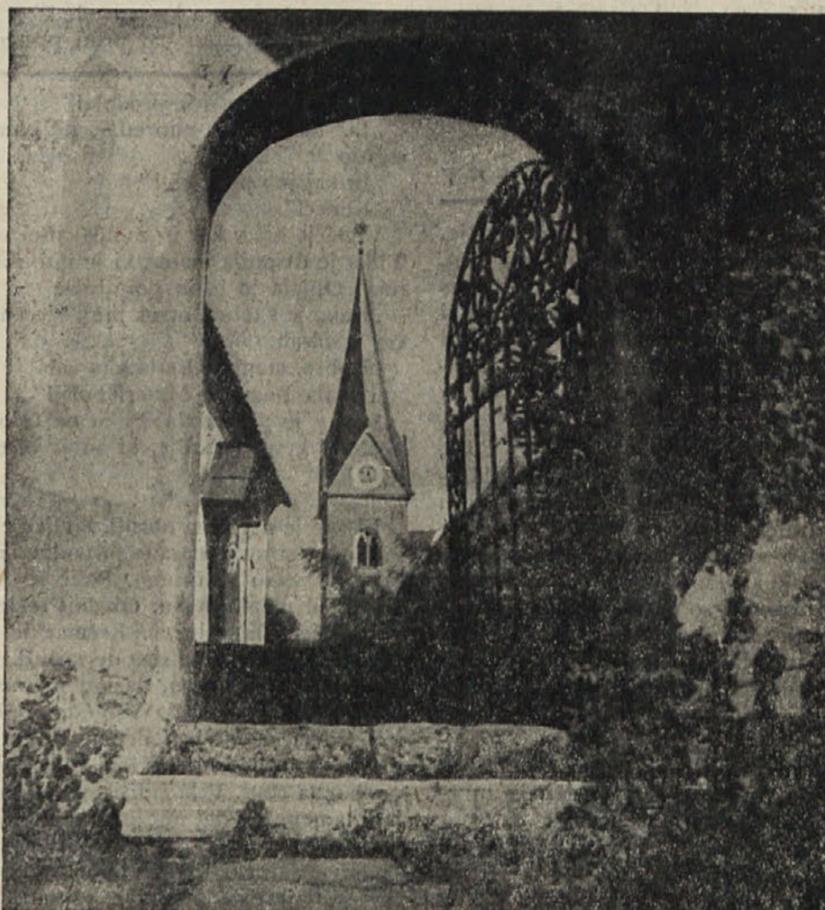
Plačilne možnosti: mesečno 5.— šil. za tuzemstvo.

Ime:

Naslov:
(prosimo, da točno navedete tudi pošto!)

Datum:

(Podpis)

Otok ob Vrbskem jezeru